

Angleški ministrski predsednik v mirovnem poslanstvu :

Chamberlain pri Hitlerju

Po vesteh iz Rima nosi s seboj celoten načrt za ureditev sudetskega vprašanja

Ves miroljubni svet pozdravlja ta obisk, ki naj prepreči vojno

Naše mnenje, da ni nobenega pametnega razloga niti kakšne stvarne ovire, da se ne bi mogel spor zaradi narodne samovlade Nemcev v sudetskem ozemlju rešiti pravično in sprejemljivo za obe strani, ne da bi bilo treba poseči po orožju, je najnovejši dogodek na diplomatskem torišču sijajno potrdil. Sam predsednik angleške vlade, od katere v prvi vrsti zavisi, ali naj se zaradi te zadeve vsi narodi sveta vržejo v vojni vrtinec popolnega opustošenja in ugonobitve človečanskih dobrin, namesto da bi ustvarili, če treba, boljše možnosti mirnega sožitja v Evropi nego so današnje, se je v sporazumu z g. Daladierom podal v Berchtesgaden k vodji nemškega rajha, da položi na tehtnico za mir vso avtoriteto najmočnejšega imperija na svetu.

G. Chamberlain ni izbral oblike ultimatum, da bi zagrozil takozvanemu avtoritarnemu bloku z angleško-francosko-sovjetsko alianco, kakor mu je to svetoval labouristični »Daily Herald«, ampak se je odločil za prijateljski razgovor, ki bo zaradi resnosti položaja, preden odbije zadnja ura, gotovo temeljit in bo sistem, ki bi ne hotel doprinesiti zadnje žrtve za ohranitev svetovnega mira, jasno predložil posledice takega brezumnega zadržanja. Ker bo Chamberlain govoril tudi v imenu francoske republike in ker se more opirati celo na dobre prijatelje Nemčije, ki jim nikakor ni do vojske, zato smemo z devetindevetdesetimi odstotki verjetnosti upati, da se bo vrnil v London z uspehom, tembolj ker je nemški državni poglavar sprejel napoved tega senzacionalnega obiska z velikim in brez dvoma odkritim zadovoljstvom. Sicer pa si tudi ni mogoče misliti, da bi se podal sedemdesetletni šef angleške vlade na to pot, ki bi se komu lahko zdela neke vrste ponižanje, brez velike moralne gotovitosti, da bo imela pozitiven učinek, in gre zato polna vera pariškim listom, ki pravijo, da je bil ta obisk po predhodnih razgovorih med Berlinom, Anglijo in Francijo pripravljen. Značilno je, da je bila pri tem sovjetska vlada, ki jo njej udinjan tisk evropske levevice ves čas v tem sporu tako visoko podčrtnuje skoroda kot najodločilnejši faktor sedanjega in še bolj bodočega položaja, popolnoma prezrta, dočim je imel v zvezi z nameravanim sestankom med Chamberlainom in Hitlerjem angleški poslanik v Rimu dolg razgovor z italijanskim zunanjim ministrom, ki mu je obljubil vso moralno pomoč in vpliv Italije v prilog mirne rešitve sudetskega vprašanja.

Naš list je, odkar se je začel ta spor, dosledno zastopal stališče, da je treba mir ohraniti in da ga je ob obojestranski dobri volji tudi mogoče ohraniti pa da ni predloga ali načrta, o katerem bi bil kdorkoli upravičen reči, da je absolutno nesprejemljiv, dokler ni dosežena zadnja meja, ki je tam, kjer zahteva po samovladni pride naravnost v nasprotje z neodvisnostjo in celostjo države. Tega mnenja so bili in so še danes vsi državniki Evrope: neizvzemši predsednika prijateljske češkoslovaške republike in predsednika njene vlade, pa tudi Hitler se v svojem nürnberskem govoru kljub vsej silovitosti ni hotel ali ni upal v imenu rajha zahtevati odcepitve sudetskih Nemcev od države, temveč je po tolmačenju glasila nemškega zunanjega urada prepustil nemški manjšini sami, naj se odloči za to skrajnost v slučaju, če bi se ne dala doseči avtonomija v smislu njihovih znanih osmih točk, ki bi jih kolikortoliko zadovoljila. Vemo pa, da je bil dr. Beneš vedno pripravljen o tem razpravljati in čeprav tudi njegovi zadnji predlogi niso bili sudetskimi Nemcem všeč, češ da ne izpolnjujejo v zadostni meri zahtev njihove karlovarske peticije, se vrata za pogajanja niso zaprla in jih tudi nürnberski govor ni zaprl. V tem je soglasje ves evropski miroljubni tisk, najsi bo angleški, francoski in ameriški ali poljski ter oni iz nevtralnih držav, ki je najboljše in najpravičnejši. Položaj so poslabšali in zavestno ter namenoma prignali do viška skrajneži na levi in na desni strani, to so radikalci nemškega narodnega tabora in komunisti, bodisi češki bodisi nemški, ki so že davno delali na revoluciji v Sudetih ter tega, kakor je priča govor komunističnega vodje nemške krvi v Čehoslovakiji, niti skrivali niso, tako da je bilo samo glasilo ministrskega predsednika, ki si odkrito prizadeva za sporazum, primorano to dejstvo pribiti in zavrniti. Odgovornost za dogodek, ki so od češkoslovaške vlade nujno zahtevali proglasitve izrednega stanja, da se zaščiti in zagotovi avtoriteta vlade pred nahujskano množico, pade vseskozi na neodgovorne vojne hujskače bodisi v nacionalističnem bodisi v komunističnem taboru, ki bi

Nadaljevanje na 2. strani

London, 15. sept. AA. (Havas) Kakor se je zvedelo, se bodo posvetovanja med Hitlerjem in Chamberlainom začela danes ob 4 popoldne v Berchtesgaden. Pogovori se bodo nadaljevali ves večer in jutri v petek. V soboto zjutraj bo Chamberlain odpotoval nazaj v Anglijo.

London, 15. sept. KTS Horace Wilson, ki bo danes s Strangom spremljal predsednika vlade v Berchtesgaden, je že od leta 1930 eden izmed glavnih svetovalev Chamberlaina in angleške vlade. Vplivno je posegel v vse razprave o češkoslovaškem vprašanju.

Strang pa je načelnik oddelka za Srednjo Evropo v zunanjem uradu. Pred kratkim je obiskal Berlin, Prago in Pariz ter se z vodilnimi osebnostmi pogovarjal o splošnem položaju.

Chamberlain in Hitler sta se pozdravila

Z letališča se je Chamberlain takoj odpeljal v Hitlerjev gradič v Obersalzbergu

München, 15. sept. b. Letalo britanskega predsednika Chamberlaina je prispelo na letališče v Oberwieseru ob 12.30. Na letališču je čakala in pozdravila častna četa SS. V imenu nemške vlade so ga pozdravili ministri za zun. zadeve von Ribbentrop, nemški poslanik v Londonu in šef protokola, dalje britanski poslanik v Rimu in generalni britanski konzul v Münchenu. Von Ribbentrop je v imenu vlade želel Chamberlainu dobrodoščilo. Chamberlain se je pristrčno pozdravil z navzočnimi osebnostmi in se z njimi nekaj časa razgovarjal. Bil je zelo zadovoljen s tem svojim prvim poletom ter je dejal, da se ne želi prav nič utrujenega.

Po tem kratkem razgovoru so Chamberlain, von Ribbentrop in britanski poslanik sedli v avto in se odpeljali v München, kjer je Chamberlaina že čakal poseben vlak. Vlak je okoli 2 popoldne odpeljal ter je bil ob 3 v Berchtesgaden. Na postaji je Chamberlaina pričakoval avto kanclerja Hitlerja, s katerim se je odpeljal v Hitlerjevo rezidenco v Obersalzbergu.

Dasi je deževalo, je bilo na postaji v Berchtesgaden mnogo ljudi, ki so pozdravljali z vzkliki »Heil!« Na peronu je Chamberlaina v Hitlerjevo imenu pozdravil državni tajnik von Meissner. Pred postajo so že čakali avtomobili, s katerimi so se angleški državniki odpeljali v hotel, kjer so se preoblekli.

Ob 16.45 so se odpeljali v Hitlerjev dvorec v Obersalzberg. Na sestanek spremlja Chamberlaina angleški veleposlanik sir Henderson. Sestanka se bo udeležil najbrž še svetnik Strang. Od nemške strani bo sestanku prisostvoval vsekakor zunanji minister von Ribbentrop, govore pa, da tudi še von Weizsacker.

Ob 16.55 so se avtomobili ustavili pred dvorcem Obersalzberg. Na veliki terasi je svoje goste čakal Hitler ter jih zelo iskreno pozdravil.

Nemški krogi so prepričani, da bodo razgovori med Hitlerjem in Chamberlainom uspešni. Večkrat se je na postajah slišalo, da so nemški odličniki angleškim potnikom zaradi slabega vre-

V Londonu menijo, da bo sestanek med Hitlerjem in Chamberlainom ugodno vplival na pomirjenje razmer v Evropi in da bo omogočil miroljubno ureditev spora v CSR.

Chamberlain, ki bo kmalu 70 let star, bo danes prvič potoval z letalom.

V Londonu — večer pred odhodom

London, 15. sept. b. Snoči, ko je prebivalstvo Londona zvedelo, da se ministrski predsednik Chamberlain odpelje na sestanek z voditeljem nemškega naroda Hitlerjem v Berchtesgaden, je nastalo vsepovsod veselo razpoloženje in navdušenje. Ogromne množice ljudstva so se zbrale pred vladno palačo v Downing Streetu, kjer so vztrajale pozno v noč. Prebivalci Londona so molili za srečno pot in vrnitev ministrskega predsednika Chamberlaina ter za njegov uspeh. Po gledališčih in po kinih so gledalcem sporočili vest o odhodu ministrskega predsednika z odrov.

Nemški zunanji minister pozdravlja sestanek

Berlin, 15. sept. KTS Neka ugledna osebnost iz nemškega zunanjega ministrstva je izjavila, da Chamberlaina v Nemčiji v zvezi z evropskim položajem pričakujejo v istem razpoloženju, kakor ga preveva Chamberlainovo pismo in da je predsednik angleške vlade s svoje strani storil nekaj izrednega in da zato njegovo spodbudo v Nemčiji visoko cenijo. Ta obisk namreč dokazuje, da tudi Velika Britanija priznava resnost položaja in želi, da bi se češkoslovaško vprašanje čimprej uredilo.

Zunanji minister v. Ribbentrop je dopisniku »Daily Maila«, Wardu Price, dal snoči tole izjavo:

»Kot nemški zunanji minister vam lahko samo zagotovim, da me je Chamberlainov sklep o obisku Hitlerja navdajal z največjim zadovoljstvom. Trdno sem prepričan, da sestanek obeh predsednikov vlad lahko samo pospeši ureditev sudetskega vprašanja. Že od nekdaj sem si želel sestanka med Hitlerjem in predsednikom angleške vlade in zelo sem srečen, da se bo to moje upanje sedaj uresničilo. Realno gledanje predsednika vlade sira Nevilla Chamberlaina na vsa vprašanja sem spoznal že v Londonu, ko sem bil tam nemški veleposlanik. Tedaj sem imel priliko, da lahko globoko spoznam in cenim njegovo osebno dobro voljo, o kateri sem bil zmerom prepričan.«

„Grem v Nemčijo“

London, 15. sept. b. Britanski ministrski predsednik Chamberlain je tik pred odhodom izjavil velikemu številu tujih in domačih časnikarjev, ki so ga spremljali na tej zgodovinski poti, sledeče:

»Grem v Nemčijo, da se sestanem z nemškim državnim kanclerjem Hitlerjem. Položaj se je namreč tako poslabšal, da sem smatral za potrebno odločiti se za ta sestanek. Vsi veste, da je bila moja politika vedno politika miru in pri tej politiki bom ostal tudi v bodoče. Nagel odgovor voditelja tretjega nemškega cesarstva Hitlerja na moj predlog za sestanek je za mene jasn znak, da ta sestanek ne bo potekel brez uspeha.«

Ob 8.35 se je nato z letalom odpeljal v Nemčijo.

Ves angleški imperij pozdravlja Chamberlainov korak

London, 15. sept. KTS. Vest o Chamberlainovem obisku v Berchtesgaden je bilo snoči v londonskih političnih krogih sprejeta zelo ugodno. Menijo, da bo to potovanje razbremenilo napetost, ki je trajala zadnje dni.

Diplomatski »Press Association« piše o Chamberlainovem potovanju v Nemčijo in pravi, da je do te dramatične odločitve prišlo najbrž na večerajšnji seji vlade, ki je trajala dve uri in pol. Diplomatski »Press Association« pravi, da bo to potovanje dvignilo upanje v evropskih prestolnicah. V zgodovini se še ni zgodilo, da bi predsednik velikega naroda v trenutku krize in spopadu potoval v drugo državo in to z miroljubnimi načrti. Prav tako je bilo ugodno sprejeto, da je Hitler pristal na ta predlog.

Vest, da se bo Chamberlain danes sestal s Hitlerjem, pa je izzvala največje veselje tudi v vseh dominionih. Iz Capetowna v Južni Ameriki poročajo, da je povsod zavladalo največje zadovoljstvo in da listi pišejo, da je »sonce posijalo izza oblakov«. Slične vesti prihajajo tudi iz Kanade. Kanadski ministrski predsednik Mackenzie King je izjavil, da ves narod ta Chamberlainov korak najpriskrneje pozdravlja. Neposredni stiki so zmeraj najboljšo sredstvo, da se ublaži napetost. Chamberlain je storil nekaj najboljšega, kar je bilo mogoče. To izjavo so brzojavno sporočili Chamberlainu.

menja izjavljali: »Chamberlain nam prinaša lepše vreme!«

V Hitlerjevi vili

Berchtesgaden, 15. sept. c. Ko je Chamberlain stopil s svojega avtomobila, je Hitler pristopil k njemu in ga pozdravil tako, da sta si podala roke. Nato je Chamberlain obšel častno četo, ki je bila postavljena ob vходу v Hitlerjevo vilo.

V svoji vili je nato Hitler ob 17 priredil čaj na čast svojim gostom. Čaj je bil pripravljen v

Ob Chamberlainovem prihodu v Nemčijo

Henlein izdal proglas

v katerem zahteva priključitev sudetskih pokrajin k Nemčiji

Berlin, 15. sept. AA. (Reuter) Voditelj sudetskih Nemcev Henlein zahteva v danes objavljenem proglasu, da se sudetsko-nemške pokrajine priključijo nemškemu rajhu. V tem proglasu med drugim pravi, da je režim češkega pritiska po uporabi strojne, bojnih avtomobilov in pušk proti golorokemu prebivalstvu dosegel svoj vrhunec. S tem je češki narod dokazal pred vsem svetom, da je skupno življenje s sudetskimi Nemci nemogoče. Skušnja 20 letne tiranije in kri, ki je bila prelita v zadnjem času, — nadaljuje Henlein v svojem proglasu — me silita, da izjavim: Najprej smo leta 1919 vsi izgubili pravico, da se borimo, in smo bili prisiljeni, da živimo v češkoslovaški državi. Drugič smo mi storili vse, da bi zagotovili obstoj našega naroda. Tretjič smo podvzeli vse napore, da bi prišlo do pošteno in pravilne rešitve, toda ti napor so se razbili. V tem času težke krize, ki jo preživljajo sudetski Nemci, hočem izjaviti pred vsem civiliziranim svetom tole: Hočemo živeti kot svobodni državljani, hočemo

mir in red v naši domovini, hočemo svobodo v naših domovih.

Berlin, 15. sept. c. Popoldanski listi v Berlinu objavljajo vesti o Chamberlainovem prihodu v München na drugem mestu čez celo stran, na prvem pa z velikimi črkami objavljajo današnji proglas Henleina, ki zahteva, da se Sudetjia priključi Nemčiji.

Vsi listi odobravajo ta proglas in »Lokal-anzeiger« že objavlja velik naslov, da ima sedaj Nemčija ne samo 76, ampak 80 milijonov Nemcev.

Zemunska vremenska napoved: Pooblačilo se bo po vsej državi, le v južnih krajih bo še precej jasno. Deževalo bo skoro povsod, posebno pa še v zahodni polovici in v severnih krajih. Temperatura se bo znižala na zahodu, v drugih krajih pa bo narasla.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno v vsej državi, le v južnih krajih bo še ponekod jasno. Pričakovati je deževja, v zapadnih krajih jasno. Temperatura bo padla na severu in zapadu, dvignila pa se bo v ostalih krajih.

Henlein pobegnil v Nemčijo

Praga, 15. sept. c. »Telegraf« objavlja zvečer vest, da Henlein svojega proglasa ni več objavil v Chebu, ampak ga je objavil že v Nemčiji, kamor je pobegnil. List piše, da sedaj, ko ni več v ČSR, Henlein poziva svoje somišljenike na revolucijo, ni pa imel toliko poguma, da bi se postavil na čelo tistih, ki naj revolucijo izvedejo.

Berlin, 15. sept. AA. (Stefani) Po poročilih, ki so prispela s češkoslovaške meje, je iz sudetske pokrajine v Nemčijo pribežalo nad 3000 Nemcev.

Cheb, 15. sept. AA. Vodstvo sudetske nemške stranke je izdalo navodila strankinim funkcionarjem in članom rediteljske službe, da naj se v vseh okoliščinah in na vse načine izogibajo aretacijam.

Nevoja v Londonu

London, 15. sept. c. V Londonu seveda zelo pozorno spremljajo obisk svojega predsednika v Nemčiji. Vsi pristojni krogi so nejevoljni, da so vse nemške radijske postaje ob 13. uri, to je ravno tedaj, ko je Chamberlain pristal v Münchnu, začele oddajati Henleinov proglas, da se Sudetja sedaj kratkoma priključijo Nemčiji.

Dopolodne in popoldne pa so člani vlade nadaljevali s svojimi posveti. Dopolodne je zasedel obrambni svet britskega imperija. Na seji so bili vsi glavni ministri in pa višji častniki angleškega generalnega štaba.

Ob 11. uri je namestnik predsednika vlade sir John Simon odšel h kralju in mu poročal o dogodkih včerajšnjega dne. Avdienca je trajala 1 uro in 25 minut.

Popoldne je kralj sprejel še več drugih ministrov.

Sudetski poslanci v Pragi

Praga, 15. sept. AA. (ČTK) »Rani Noviny« javljajo, da so vodilne osebnosti sudetsko-nemške stranke Petr, Kundt, Frank in Sebekowski prispeli včeraj v Prago. Isti list tudi piše, da so se v Prago vrnili tudi nekateri višji uradniki te stranke ter da bo osrednji urad za sudetsko nemško stranko v Pragi ponovno odprt.

Hitler se je pripravil na razgovore

Berchtesgaden, 15. sept. AA. (Stefani) Državni kancelar Hitler je prebil današnji popoldan v svojem delovnem kabinetu in pripravil gradivo za razgovor z britanskim premijerom ter zbiral dokumente, ki dokazujejo krivice, ki jih je praška vlada prizadejala sudetskemu prebivalstvu. V dobro poučenih političnih krogih trde, da se razgovor med Hitlerjem in Chamberlainom ne omejuje samo na britanskega in nemškega šefa, temveč da bo Chamberlain, kakor vse kaže, pred odhodom v Berchtesgaden telefonsko govoril z Mussolinijem in Daladierom. Pravijo, da gre za popolno razčiščenje stvari, da se doseže miroljubna ureditev.

O poročilih glede nemirov

Praga, 15. sept. AA. (ČTK) Ponoči je DNB objavil poročilo, datirano iz Karlovih Varov, ki pravi, da so bili po tamkajšnjih informacijah aretirani od državne policije nekateri Henleinovi poslanci, ter da jih je policija stavila pred izredno sodišče. ČTK je pooblaščen, da to poročilo kategorično demantira, ker je popolnoma izmišljeno. DNB navaja, da je med aretiranimi tudi poslanec Künzl. DNB je očitno pozabil, da je ravnateljstvo sudetsko-nemške stranke v Chebu omenjalo okoli poldneva ravno Künzla med člani delegacije sudetskih Nemcev, ki so bili navzočini na sestanku Henleina s člani misije lorda Runcimana. Od proglasitve obsednega stanja nihče ni bil aretirani in namenom, da bi bil stavljen pred izredno sodišče, najmanj pa kak poslanec sudetsko-nemške stranke. Edini, ki je bil mogel priti v poštev, bi bila ona oseba, ki je bila aretirana v hotelu v Chebu, iz katerega so streljali na ulico. To je bil nek nižji uradni sudetsko-nemške stranke. Kljub temu bo po sodišče še sklepalo o tem, ali naj pride ta oseba pred izredno sodišče ali ne.

Praga, 15. sept. AA. (ČTK) Včerajšnji dogodki so danes popolnoma likvidirani. V zvezi z incidenti v Chebu je bilo ubitih vsega 6 ljudi, od katerih sta dva Čeha. Vsi padli so bili z obrazom obrnjeni proti hotelu Wölzl. Očitno so jih zadelo kroglo, izstreljene iz hotela. Pri nemirih v Schwaderbachu so uporniki po veliki večini zbežali na nemško ozemlje.

General Beck ni več v službi

London, 15. sept. V posebnem telegramu iz Berlina poroča »Daily Telegraph«, da general Beck, šef velikega nemškega generalnega štaba sploh ni v službi. Beck je že h koncu avgusta meseca zaprosil za odstop, ki pa mu ni bil dovoljen. Nato je prošil za dopust, ki mu je bil dovoljen. Dejstvo je, da general Beck kot šef nemškega generalnega štaba sploh ni v službi. Kakor znano, je general Beck proti temu, da bi se Nemčija zaradi češkoslovaške spustila v kakšno vojno afero.

(Nadaljevanje s 1. strani)

radi dosegli, da bi reševanje spora prešlo iz rok odgovornih državnikov v roke podivjane, lahkoverne in zgolj svojim nagonom prepričane ulice, ki se da voditi od demagogov, željnih revolucije, naj potem nosijo katerokoli »ideološko« srajco.

Po pravici čutimo veliko zadoščenje tudi zaradi tega, ker smo kot glasilo našega miroljubnega naroda, ki mu je mišljenje tako desničarskih kakor levičarskih ideologov iz takozvane inteligence enako tuje in zoprno, izpovedali in bomo tudi naprej izpovedovali svojo željo in svojo vero v mirno rešitev vseh evropskih spornih vprašanj sploh in ker svoje stališče najdemo potrjeno v vseh evropskih krogih, ki niso zapriseženi na »ljudsko fronto« in na njen marksistični program prevrata vsega obstoječega, marveč v sedanjem za vso bodočnost naše kulture in нравstvenih pojmov prevladnem trenutku smatrajo za svojo dolžnost, da ohranijo mirno kri in tudi v narodu utrjujejo razpoloženje za mir in voljo za sporazum med narodi. Naj beremo »Temps«, »Petit Parisien«, »Jour«, »Figaro«, »Excelsior« ali »Times«, »Daily Mail«, »Daily Express«, »Evening News«, ali ves ameriški tisk — povsod prihaja do izraza odločna volja po miru in pripravljenost za

Mussolini javno piše Runcimanu:

„Ker ni češkoslovaškega naroda, tudi češkoslovaške države ne more biti“

Rim, 15. sept. AA. (DNB) »Popolo d'Italia« z dne 15. septembra prinaša pod naslovom: Pismo Runcimanu »tale Mussolinijev članek:

»Ko ste pred nekaj tedni zapustili London in odpotovali v Prago, svet se ni imel jasne slike o vaši nalogi, o vaši kompetenci in o vaši odgovornosti. Ali je bilo vaše poslanstvo uradno? Ali ni bilo uradno? Vse je bilo zavito v nekakšno londonsko meglo. Ali je bila vaša naloga naloga posredovalca?

Toda kakorkoli je to bilo, prišli ste v Prago v družbi čeka štaba sodelavcev in pozornost vsega sveta je veljala vam. Vsakdo se je moral čuditi skrbnosti in vnemu, s katero ste se lotili svoje težke naloge. Zadnje tedne, ste prebrali nesheto spomenic in na stotine pisem, sprejeli ste mnogo in mnogo ljudi, razgovarjali ste s voditelji vseh narodnosti. Kajti urediti je treba ne samo nemško vprašanje, temveč tudi madžarsko, poljsko, slovaško — toliko vprašanj, kolikor je narodnosti, s katero je Versailles »inflationiral« Benešovo republiko. Prepričan sem, da ste v svojem srečju že prišli do spoznanja, ker ni češkoslovaškega naroda, tudi češkoslovaške države ne more biti. Prišli ste v družino, kjer ni niti najmanj pripravnosti in razumevanja kakor med ljudmi iste krvi. Osnovni elementi češkoslovaške družine so raznovrstna plemena, ki drugo drugače ne morejo videti. Navdahnjena niso s sredotočno, ampak s sredotočno silo. Samo sila jih drži skupaj. Kakor hitro bi ta sila odnehala, bi se neizogibno začel razpad Češkoslovaške. Versailles bi bil moral ustvariti novo češko zgodovinsko ime s homogenim češkim prebivalstvom. Toda namesto tega je iznašel češkoslovaški pojem skupnosti, ki je nikoli ni bilo. Tako se je ustanovila umetna država, ki je že pri rojstvu dobila svoje temeljne elemente slabosti in svoje življenjske nesposobnosti.

Prepričan sem, gospod Runciman, da boste trčili dobesedno ob ta pojav, kakor sem vam ga naslikal. Morda ste se vprašali, kaj imate še storiti. Po Hitlerjevem govoru je za vas, g. Runciman, prenehalo lepo vreme. Prej ste mogli kaj doseči, kar bi našlo prostora v zgodovini. Zdaj ni več časa za kompromise. Karlovi Vari so že zdavnaj zastareli. Beneš je izgubil dirko. Vam, gospod Runciman, ne ostane drugega, kakor da predlagate g. Benešu plebiscit. Ne samo za sudetske Nemce, ampak za vse narodnosti, ki bodo to zahtevale. Beneš bo plebiscit odklonil? Potem sem prepričan, da se bo Anglija sedemkrat premislila, preden se spusti v vojno, da reši fiktivno državo. Toda igra ni vredna vlozka, čeprav so framasonske veličine povsod razpredle svoje niti. Da se je Hitler predzrnil anektirati tri in pol milijona Čehoslovakov, bi Evropa imela vzrok razburjati se in zaginati krik in vik. Toda Hitler ni nikdar mislil na to. Jaz, ki vam pišem to pismo, mislim, da vam lahko zaupno povem, če bi vas obsla misel ponuditi Hitlerju tri in pol milijona Čehov, da bi Hitler vjdno, a nedvoumno ta predlog ta dar odklonil. Führerja zanima samo tri in pol milijona Nemcev in njemu je samo izključno zanje. Nihče mu ne more odreči te pravice. Nihče se ne more upreti nujnosti takšne obveznosti. Najmanj pa mi Italijani, ki imamo v tem pogledu že izkušnje. Predlagajte plebiscit, ali bolje, plebiscite. Velikostna in delikatna je ta naloga. Celi kraji so, kjer bo plebiscit imel za rezultat priključitev k bratskemu narodu. Toda tudi takšni kraji so, kjer so razna plemena zelo med seboj pomešana, in tu ni mogoče kratko in malo potegniti črto; tu bi se moral izvesti sistem tako imenovane enakopravne kantonizacije ali kaj podobnega. Sicer bi pa to v celoti in popolnoma ustrezalo demokratskim tradicijam. Kadar se do-

ložijo kraji, kjer naj se izvede plebiscit, bo prišel čas, ko naj se uredi pogoji zanj in nadzorstvo.

To nadzorstvo bi moglo biti mednarodno, saj se je prav dobro obneslo tudi pri plebiscitu v Po-saarju.

G. Runciman, vtis imam, da vas bo to pismo zanimalo. Ko bo ta incident likvidiran, bo naknadno deliriran novi evropski zemljevid. Obenem bo ugasnilo gorilče neredov in nemira. Miroljubno in na pameten obseg reducirana Praga bo močnejša in varnejša in bo mnogo laže napredovala, ker ne bo več obremenjena s balastom sovražnih narodnosti. Za Italijo je tako rekoč nemogoče živeti v prijateljstvu s Češkoslovaško, prav lahko bi pa bilo prijateljsko živeti z bodočo Češko. Nov politično-teritorialni položaj bi torej ustvaril novo ravnotežje in nove možnosti. Predvsem bi se pa Evropi približala vojna. Milijoni ljudi mislijo, da je brezpogojno treba to omogočiti. Meje, narisane z eno potezo peresa, se z drugo potezo peresa lahko spremenijo. Vsekako je druga stvar, če meje zariše božja roka ali človeška kri.

Praga, 15. sept. AA. (DNB) »Prager Telegraph« razpravlja o predlogu za plebiscit in pravi: »Na plebiscit ne moremo pristati. Plebiscit bi pomenil vojno.«

Praga, 15. septembra. AA. (DNB) Tudi večerniki se izrekajo proti plebiscitu. Listi naglašajo, da češki narod nikoli ne more pristati na takšno ureditev sudetsko-nemškega vprašanja, ter ugotavljajo, da o plebiscitu že zato ne more biti govora, ker češkoslovaška ustava nima o njem nobene določila, a danes ga ni češkega politika, ki bi glasoval za spremembo ustave.

Francoski tisk ugiba, kaj bo po Chamberlainovem obisku

Pariz, 15. septembra. c. Nocojšnji večerni listi objavljajo uvodnike o sestanku v Berchtesgaden. V dnevniku »La Croix« piše Gamy, da ne smemo biti pretirano optimistični. Težave so velike in bo treba mnogo dela in previdnosti, da se uredi vsa vprašanja. Chamberlain zastopa imperij s 100 milijoni prebivalcev in zato je njegov korak izrednega pomena.

»Journal des Debats« piše v svojem uvodniku, da se na sestanku v Obersalzbergu ne bo moglo govoriti o kaki delitvi Češkoslovaške. Če se v Češkoslovaški kaj spremeni, tedaj se zruši celotno ravnotežje evropske politike in Nemčiji bo odprla pot čez v Srednjo Evropo. Toda ko bo to vprašanje urejeno, tedaj je gotovo, da bo Nemčija postavila zahtevno »kolonijalno« na to Chamberlainovo gotovo računa.

Skraina desničarska »Liberté« objavlja uvodnik znanega Doriota, ki pravi, da bosta Chamberlain in Hitler v Berchtesgadenu spremenili »statu quo« v Evropi. Dogovorila se bosta za revizijo

češkoslovaških meja in o delitvi ČSR. Če se Chamberlain in Hitler ne sporazumeta, tedaj bo izbruhnila vojna.

Levičarski »Ce Soir« piše, da se bodo pri Hitlerju pogovarjali o plebiscitu v ČSR in o reviziji čeških meja. Toda kaj bo tedaj, ko bo imela Nemčija 80 milijonov prebivalcev, se vprašuje list.

»Paris Soir« pa objavlja uvodnik, v katerem poziva k hladnokrvnosti in modri presoji položaja. Nikakor ne smemo javnega mnenja vznemirjati s kombinacijami in domnevami.

London, 15. septembra. AA. (Reuter) Zdej je dokončno znano, da se parlament sestane pred 1. novembrom, to je pred določenim datumom. Verjetno je, da bodo člani parlamenta povabili na zasedanje takoj po Chamberlainovi vrnitvi iz Nemčije. Danes popoldne sta na Downingstreetu konferirala predsednik spodnje zbornice in sir John Simon.

Diplomatske priprave za Chamberlainov obisk

Rim, 15. septembra. Tukaj je vest, da se je Chamberlain odločil za konferenco s Hitlerjem, izzvala največje zadovoljstvo. Poročajo, da je angleški poslanik v Rimu 14. t. m., ko je angleški ministrski svet sklenil, da odpotuje Chamberlain v Berchtesgaden s odobrenjem Nj. Vel. kralja, zaprosil za avdienco pri zunanjem ministru grofu Ciano, kateremu je sporočil, še preden je bilo to objavljeno, da se bo Chamberlain sestel s Hitlerjem. Grof Ciano je to vest sprejel z velikim veseljem in izjavil, da je Italija vedno podpirala prizadevanje Anglije, da bi se spor zaradi sudetskih Nemcev rešil za vsako ceno brez krvavega spopada.

V rimskih diplomatskih krogih trdijo, da se je tista struja v angleškem političnem življenju, ki zagovarja neizogibnost vojne, do zadnjega trdila Chamberlaina prepričati, da ni mogoče več ničesar storiti, da pa se ji Chamberlain in večina konservativne stranke ni vdala, čeprav so njeni nasprotniki skušali vplivati na odgovorno vodstvo angleške vlade tudi s tem, da so dejali, da bo njegov obisk pri Hitlerju oslabil ugled Anglije in se bo tolmačil kot umik. Nasprotno pa je vladna večina rekla, da je položaj tak, da se mora postaviti vsak napaden ponos in da je treba prijeti bika za roge, da se rešitev evropskega položaja ne bo zopet zavlačevala ali pa prepustila slučaju in strastem ulice.

Chamberlain se je, kakor so informirani v Rimu, odločil za svoj obisk potem, ko je prejel

dolg telegram lorda Runcimana, ki smatra položaj za vedno bolj grozeč. Tudi nekateri člani ministrskega kabineta niso bili soglasni z odločitvijo Chamberlaina, ki pa svoje volje ni uveljavil sama zaradi odločnega soglasja zunanjega ministra, vodje notranjega ministrstva in finančnega ministra ter drugih, ampak tudi zato, ker se je mogel sklicevati na željo kralja samega. Chamberlain se je tudi zelo podvil in se ni hotel poslužiti za svojo pot vojaškega aeroplana, ki bi bil odletel v Nemčijo ob poljubni uri, ampak se je poslužil

„Tri pota Poljske“

po treh zemljevidih poljskega zunanjega ministra

Bukarešt, 15. sept. »Le Moment«, ki je nekakšno uradno glasilo romunskega zunanjega ministrstva, je priobčil članek od dr. Ulpia, v katerem razpravlja o zadržanju Poljske ob sedanjih trenjih v Evropi. Vplivni bukreški dnevnik pravi, da ima poljski zunanji minister Beck v svojem uradu tri različne mape, v katerih je natančno popisano zadržanje Poljske z ozirom na »konflikt«, ki se sedaj razvija okrog češkoslovaškega vprašanja. V tem mapah so trije načrti za tri različne možnosti, ki bi v tem sporu mogle nastopiti.

Prva mapa služi za primer, da bi prišlo do lokalizirane vojne med Češkoslovaško in rajhom. V tem primeru bi Češkoslovaška seveda ne mogla vzdržati in bi vojna pomenila njen konec. Za ta primer bi se Poljska zanimala za tešinsko ozemlje, v katerem živi po češki statistiki 80.000, po poljski pa 200.000 Poljakov. V primeru nemške zmagi bi Poljska ne hotela, da bi tešinski rojaki prišli pod gospodstvo Nemčije.

V drugi mapi ima zunanji minister Beck načrt, kaj napraviti v primeru, da pride do vojne

med Nemčijo, Italijo in Madžarsko na eni strani ter Češkoslovaško, Sovjeti in Francijo na drugi strani. Za ta primer bi Poljska ohranila najstrožjo nevtralnost. Postavila bi pač svoje armade na nemško in na rusko mejo, odločena, da brani neodtujljivost svojega ozemlja, ako bi ga Nemei in Sovjeti hoteli izbrati za pozorišče medsebojne borbe.

V tretji mapi pa ima Beck določen postopek za primer, da bi poleg že prej imenovanih Češkoslovaški prihitela na pomoč tudi Velika Britanija. Za ta primer pa ni dvoma, da bi se Poljska uvrstila med vojne sile proti Nemčiji, kakor bi istočasno z vsemi silami preprečevala prehod sovjetskih armad čez poljsko ozemlje.

Toda dejstvo je, da danes Češkoslovaška ni sama, in dejstvo je tudi, da sta Francija in Anglija trdno združeni. Zato za Poljske praktično prva in druga mapa ne prihaja v poštev, ampak samo tretja. To pa vedo tudi Nemei, kar daje vsem miroljubom na svetu veliko in trdno upanje, da bo mir v Evropi ohranjen.

Zadnje vesti

Uradno poročilo o razgovorih Chamberlaina s Hitlerjem

Berchtesgaden, 15. sept. c. Nocoj je bilo v Obersalzbergu objavljeno uradno poročilo o sestanku med Chamberlainom in Hitlerjem. Uradno poročilo pravi, da sta se oba državnik odkrito in obsirno razgovorila o vseh vprašanjih, ki so na dnevnem redu. Jutri, v petek, odpotuje Chamberlain v London, kjer bo svojim tovarišem, članom vlade, po-

ročal o razgovorih. Čez nekaj dni bo nov sestanek.

Romunski kralj svari Comnena, da ne prevzame predsedstva ZN

Bukarešt, 15. sept. V kraljevem gradu Sinaja je bil 11. t. m. ministrski svet pod predstvom kralja Karla. Pravijo, da je kralj Karol poslal dr. Benešu pismo, v katerem se zavzema za mirno rešitev sudetskega vprašanja. Kralj je tudi svetoval svojemu zunanjemu ministru Comneni, naj ne prevzame predsedstva Zveze narodov, da se izogne gotovim pritiskom. Romunija bo ostala neomajno zvesta politični liniji kralja, ki ne dovoli, da bi se Comnen vdal pritisku Litvinova, da bi Romunija dovolila prehod sovjetskih čet skozi svoja ozemlja.

Praga, 15. sept. b. Poročajo, da je šef generalnega štaba odletel z letalom v Moskvo.

Masarykova češkoslovaška knjižnica v Ljubljani

bo osnova za snujočo se mestno Slovansko knjižnico

Se vsem je v spominu lepa razstava češkoslovaške moderne knjige, ki jo je jeseni l. 1936 priredila akademika sekcija JCSLige v Ljubljani in pri kateri je naša javnost dobila lep pogled v današnjo češkoslovaško knjižnico ter njeno bogastvo. Veliko knjig se je tedaj tudi prodalo, mnogo pa so jih priležnosti tudi vrnilo založnikom v Prago, ki so jih za to priliko posodili; znanstvene knjige pa so češka založništva poklonila večinoma naši univerzi ter univerzitetni knjižnici. Večidel leposlovnih in informativnih ter tudi reprezentančnih knjig pa je ostalo v Ljubljani na češkoslovaškem konzulatu, ki se je ves ta čas močno prizadeval, da bi knjige ostale pri nas, kjer so zbudile toliko zanimanja. Sicer je češkoslovaško prosvetno ministrstvo, ki je sodelovalo s svojo pomočjo pri omenjeni prireditvi, sklenilo, da knjige primerno razdeli med Ljubljano, Zagreb in Belgrad, želeč v teh mestih ustanoviti posamezne češkoslovaške knjižnice in sicer v okviru JCSLige, ki bi polagoma osnovala pri sebi tudi čitalnico časopisov ter tudi oddelke za glasbeno literaturo. Tako je iz razstave češkoslovaške knjige, za katero so dali iniciativo akademiki ljubljanske univerze s pomočjo lige in največjo podporo češkoslovaške prosvetnega ministrstva, poglajala misel po posebnih češkoslovaških knjižnicah, ki pa je tekom razvoja dobila še realnejše oblike ter stojimo zdaj tu pred njeno otvoritvijo.

Češkoslovaški generalni konzul g. inž. St. Minovsky se je z vso svojo podjetnostjo in vnuem zavzel za to, da bi najprej po možnosti vse knjige, ki so z omenjene razstave ostale v Ljubljani, ki da pokazuje največ zanimanja za češkoslovaško kulturno življenje ter ima tudi največ bralcev, večjih češčine. Češkoslovaško ministrstvo je na to pristalo, da, poleg tega objubilbo še novih knjig ter letno dotacijo za izpopolnjevanje z željo, da naj se ta knjižnica, za katero so slovenski prijatelji češkoslovaške kulture, ki sodelujejo pri ustanavljanju knjižnice, izbrali v počastitev prvega čsl. predsednika Osvoboditelja Masaryka ime »Masarykova knjižnica«, dodeli kot dar ali pa tudi samo v upravljanje kakšne obstoječi javni ustanovi, ki daje garancijo za trajni obstoj in kjer bodo knjige dostopne vseh slovenski javnosti. Mišlilo se je na samostojno knjižnico v okviru JCSLige, vzevši češkoslovaškim društvu v Ljubljani, mislilo na vseučiliško knjižnico, do katere pa imajo pristop prvenstveno akademiki in znanstveniki, tedaj pa je prišla novica, da se mestna občina ljubljanska peča že dolgo vrsto let z mislijo, ustanoviti pri mestu nekakšno mestno knjižnico in čitalnico, kakor jo imajo že vsa večja mesta, ki pa naj bi bila še posebej posvečena vsem slovenskim knjigam po zgledu Prage in Krakova. Zanimivo je namreč, da imata Praga »Slovensko knjižnico«, Krakov pa »Studium slovenské«, dve osrednji ustanovi, katerim na čelu stojita — Slovenca prof. dr. Matija Murko in prof. dr. Vojislav Mole.

Da, ideja mestne slovenske knjižnice v Ljubljani je stara že točno petdeset let, saj je že leta 1887. sprožil to misel Jan V. Lego, pionir češkoslovenske vzajemnosti, ki je ustanovil in Pragi češko-slovensko društvo, na katerem so bile sprejete v program slovenske knjižnice v slovenskih mestih, tako v Mariboru, Ljubljani, Celju itd. G. inšpektor in občinski svetnik Josip Wester hrani pismo Aškercu, v katerem se Lego zavzema za realizacijo te ideje. In od tedaj se in od časa do časa pojavljala ta misel, dokler ni v sedanjem času dozorela. Že l. 1905. od postavitve Prešernovega spomenika, katerega odkritja so se udeležili tudi praški primator dr. Srb in največji tedanji pesnik Vrchlický, se je zanj zavzel bivši ljubljanski župan, minister in senator Ivan Hribar, ki je to idejo poveril arhivarju Aškercu, s katero je ta šel v grob. Po svetovni vojni je ta misel nekoliko zaspala, toda pod županovanjem sedanjega župana g. dr. Jura Adlešiča je spet oživila. Ko je prevzel vodstvo kulturnega oddelka pri mestu načelnik g. R. Mole, se je oprijel že stare misli o reprezentančni mestni knjižnici, ki naj bi obsegala najprej seveda stvari, ki zadevajo uprave občin sploh, tako zvane urbanistične knjige, potem pa predvsem vsa »labacensca«, knjige, ki se tičejo Ljubljane in njene zgodovine, tako francoske dobe, iz katere ima velike codexe, ki jih je dal urediti že župan Hribar. Že l. 1901 je začel z osnovo mestne knjižnice arhivar Aškerc, ki se je razvila v smeri vseslovenske knjižnice, ki naj bi — in tudi je — zbirala časopise in knjige iz vseh slovenskih pokrajin, iz Štajerskega, Primorskega, Tržaškega, Goriškega, Koroškega, kajti licejska knjižnica je sprejemala dolžnostne izjave samo iz bivše Kranjske. Tako ima knjižnica že sedaj najpopolnejšo zbirko časopisov iz pred vojne dobe, ter ima danes že preko 5000 zvezkov. G. načelnik dr. Mole je izdelal predlog, da bi ta knjižnica polagoma dobila vseslovenski značaj, kar je kulturni svet mestnega odbora, ki mu zdaj načeljuje g. prof. Silvo Kranjec, tudi sprejel in že začel misel uresničevati. Kakor je tako ta ideja v mestnem svetu že načeloma sprejeta, jo bo vendar treba še čimprej materialno

podpreti ter jo vzeti z velikim negovanjem v oskrbo, kar tudi zasluži. Saj bo, če se uresniči načrt, prva taka knjižnica na našem jugu in Ljubljani samo v ponos.

Ker je torej ta ideja po slovenski knjižnici že zdavnaj sprožena v okviru mestne občine, ki lahko da vso garancijo v smislu želja čsl. ministrstva, ki poklanja ob dvajsetletnici države in v spomin svojega prvega predsednika Masaryka tako bogato in lepo darilo, se je odbor za ustanovitev Masarykove knjižnice v Ljubljani, katerega častni predsednik je g. generalni konzul St. Minovsky, predsednik pa g. univ. prof. dr. inž. Kral, obrnil na ljubljansko občino s prošnjo, če bi sprejela v svojo upravo Masarykovo knjižnico, ki bi tako lahko tvorila najlepši temelj njeni zamišljeni knjižnici, pa vendar obdržala svoje ime po Masaryku, kateremu postavlja odbor s tem najlepši spomenik. G. župan dr. Adlešič, načelnik prosvetnega oddelka ter predsednik kulturnega sveta so z veseljem sprejeli to ponudbo ter ukrenili vse potrebno, da bo knjižnica dobila prostor in potrebno osebje.

Nemški otroški vrtci na slovenskem Koroškem

Žadnji »Koroški Slovenec« prinaša na uvodnem mestu zanimivo izjavo Narodnosocialističnega urada za ljudsko blaginjo NSV o namenu koroških otroških vrtcev. Poročilo o otroških vrtcih je bilo objavljeno v graškem kmetijskem tedniku (»Wochenblatt der Landesbauerschaft Südmark«) in se glasi v dobesednem prevodu:

Šestdeset otroških vrtcev za čas letine je v kratki dobi ustvarila na Koroškem NSV. Večinoma se nahajajo v jezikovnem mešanem ozemlju južne Koroške, kjer poleg praktičnega namena razbremenitve kmečkih gospodinj v času najtežjega dela vršijo še drugo, enako važno službo: Otroke obmejnega ozemlja privajajo prej in izdatneje ko šole nemški govornici in nemški svojstvenosti. — Na vprašanja o dnevnem redu v vrtcih so voditeljice, ki brez izjeme vršijo službo z veliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo, odgovorile približno enako: Otroke pripeljejo približno ob 8. uri, če otroci polni ne napravijo sami; prihajajo žarečih obrazov, v rokah često nosijo sveže odtrgane cvetlice, kajti dobro že vedo, da jih pri mladi »teti« čaka lep in prijeten dan. Dan se prične z jutranjim geslom ali z malo prireditvijo; sledijo vešele igre na prostem. Na zvoncek klic hiti vse k umivalnim posodam, kajti to so se že naučili, da smejo vzeti svoj jutranji kos kruha, ki je bogato naložen z marmelado in surovim maslom, samo s čistimi rokami. Do popoldneva se učijo otroških pesmi, raznih spretnosti itd., kajti otroci naj se pod varstvom ne samo veselo zabavajo, marveč naj igrajo izpopolnjujejo svoje male zmognosti. Pred in po bogati južini se spet temeljito očistijo. — Celu z zobno ščetko se morajo sprizginiti, nakar sledi dobrodejni popoldanski počitek. S sprehodom po mali južini se dan zaključuje. — Kdor pozna stisko malih gorskih vasi, si zamore predočiti pomen tovrstne ustanove NSV za preobremenjene matere in predvsem tudi za otro-

Auto do smrti povozil kolesarja

Ljubljana, 15. septembra. Danes opoldne se je na križišču Masarykove in Miklošičeve ceste zgodila huda nesreča. Zaleta sta se Slamičev tovorni avto in neki kolesar. Avto je podrl kolesarja s tako močjo na tla, da je temu počila lobanja in se je takoj onesvestil. Poleg tega pa je dobil še druge poškodbe. Na kraju nesreče se je takoj zbralo mnogo ljudi, ki so z grozo gledali hudo poškodovanega siromaka. Nekateri so brž priskočili in mu skušali pomagati, iz Vzajemne zavarovalnice pa so telefonirali po reševalce, ki so prišli k ranjencu že v šestih minutah in ga prepeljali v bolnišnico.

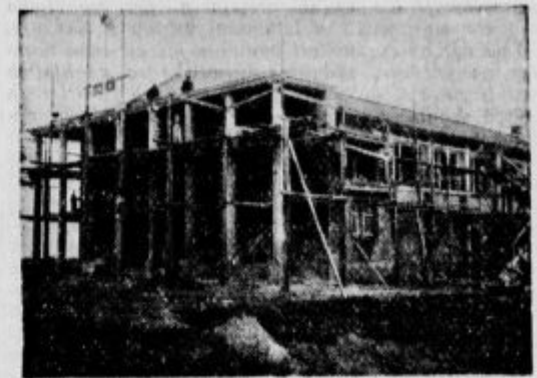
Stanje ponesrečenega kolesarja pa je bilo tako obupno, da so zdravniki takoj obupali nad njegovim življenjem. Siromak je vse popoldne ležal v nezavesti, okrog štirih pa je umrl.

Kako se je nesreča dogodila in kdo je kriv tega hudega karambola, še ni dognano. Prav na tem mestu, ki je tako nevarno zaradi velikega prometa, ni prometnega stražnika, kar bi bilo zelo potrebno. Zaradi tega se bo morala policija zanašati samo na priče, ki so ves dogodek videli, če bo hotela ugotoviti krivca. Pokojni ponesrečenec je bil mizarski pomočnik Hren Jože, ki je bil rojen leta 1914 na Otovem vrhu,

»Masarykova knjižnica«, o kateri je bil odbor mišljenja, da jo bo mogel slovesno odpreti že ob dvajsetletnici čsl. države 28. oktobra t. l., pa jo bo verjetno pozneje, bo obsegala gotovo kakih 2000 knjig lepo vezanih v platno ter katalogiziranih po najnovejšem sistemu. Vsebovala bo predvsem moderno leposlovje, pa tudi klasična dela iz starejših dob, toda tudi posameznih strok ne bo zanemarjala, tako predvsem zgodovine, literarne zgodovine, topopisa, pravniške literature ter politične. Moderna doba bo predstavljena z vsemi svojimi reprezentanti in v vsej obsežnosti, toda izbrana, brez kakršnihkoli manjvrednih stvari, za kar skrb strokovni svetovaleci v odboru dr. R. Mole, dr. R. Krivec, ter urednika B. Borko in dr. T. Debeljak. »Masarykova knjižnica« bo tako predstavljala posebno vrednost ne samo po materialni strani, (skoraj 100.000 din), temveč še bolj po notranji, ker bo resnično izbrana, informativna, strokovna in reprezentančna. Hvaležni moramo biti že zdaj predvsem čsl. prosvetnemu ministrstvu, g. generalnemu konzulu St. Minovskemu, ljubljanski občini, pa tudi tukajšnjim Češkoslovom, ki so zbrali precejšen denarni znesek za nakup knjig, ki bodo tako z njo postavili pri mestni knjižnici trden temelj za bodočo Slovansko knjižnico, ki naj bo cilj ljubljanskih mestnih svetnikov. Obenem pa naj nam budi prav tem, za Čehoslovake tako usodnem času, ljubezen do njihove visoke kulture, pri kateri se bomo mogli še vedno veliko naučiti.

Nova cerkev presv. R. T. v Mariboru pod streho

Maribor, 15. sept. Mnogim je še dobro v spominu, s kakim velikim veseljem so verniki magdalenskega predmestja sprejeli sporočilo dušnega pastirja g. Draga Oberžana, da bo magdalensko

predmestje kmalu dobilo svojo novo cerkev, ki bo posvečena sv. Reš. Telesu. Ni še dolgo, kar je bila blagoslovitev temeljnega kamna, katerega je izvršil prevzvišeni g. škof, danes pa je nova cerkev že pod streho in že sedaj s svojo krasno fasado priča, kako lepa bo.

Vsi obrtniki, ki so prevzeli razna dela, so vsa dela izvršili z največjo skrbnostjo in natančnostjo in bo zato nova stavba ustrezala vsem tehničnim in estetskim zahtevam. Velika zahvala, da je cerkev tako hitro dograjena, gre pa tudi številnim vernikom-kulinarjem, ki so brezplačno pomagali pri delu. Vodstvo in nadzorstvo gradnje je imel g. inž. Drofenik, ki je tudi izdelal načrte. Cerkev bo popolnoma dokončana najbrž v sredi oktobra, da se bo slovesna posvetitev mogla izvršiti zadnjo nedeljo v oktobru, na praznik Kristusa Kralja.

Mizarska anketa na banovini

Ljubljana, 15. sept. Danes dopoldne od 10 do 13.30 je bila v knjižnici na banski upravi anketa mizarske stroke. Delojemalci so bili zastopani po Delavski zbornici in vseh štirih strokovnih organizacijah, delodajalce pa je zastopalo TOI in Zveza obrtnikov. Anketo je vodil inšpektor dela g. Baraga. Šlo je za to, da se naredi kolektivna pogodba za mizarsko stroko za vso banovino. Obojestransko je bilo veliko zanimanja in socialnega uvidevanja, na podlagi česar se je imenovali anketni odbor, ki bo vso stvar proučil, nakar bodo ponovna pogajanja. V novi odbor je bil imenovan po en delegat od vsake strokovne organizacije, 1 zastopnik TOI in kot predsednik odbora zastopnik inšpekcije dela.

Veliki letalski miting v Celju

Pokroviteljstvo mitinga je prevzel Nj. Vis. knez namestnik Pavle.

Ob 10-letnici aerokluba »Naša krila« v Celju bo v nedeljo popoldne veliki aeromiting, pri katerem bo sodelovalo naše najboljši civilno in vojaško pilotstvo. Mitinga se bo udeležilo 12 motornih in 8 jadralnih letal. Pri mitingu bo nastopil najboljši skakač s padobranom g. Svetislav Šajič iz Belgrada. Že v soboto zvečer bo začetek te slovesnosti. Pred magistratom bo promenadni koncert. V nedeljo popoldne ob 2 bo blagoslovil celjski opat g. Peter Jurak brezmotorna letala. Občinstvo se bo tega mitinga gotovo udeležilo v največjem številu, saj nekateri Celjani že nestrno čakajo sobote in nedelje. Spored aeromitinga bo zelo pester. Po blagoslovitvi brezmotornih letal se bodo pričele zanimive produkcije z motornimi in brezmotornimi letali, bombni napad na eskadrilo in improvizirano naselje. Do bo občinstvu tembolj ugodil, bo aeroklub preskrbel že v soboto in nedeljo poletne občinstva. Prometne zvezve s Savinjsko dolino in drugimi kraji so prav ugodne, zato se bodo mitinga lahko udeležili ne samo Celjani, temveč tudi bližnja in daljna celjska okolica. Iz mesta bodo vozili stalno mestni avtobusi na Jezovnikovih travnik v Leven. V nedeljo se odločite za izlet v Celje in pridite na miting.

Osební automobil kriv smrtne nesreče

O avtomobilski nesreči ob Savi pri Rajhenburgu

Rajhenburg, 14. sept. »Slovenec« je že na kratko poročal o avtomobilski nesreči, ki se je zgodila na kranjski strani med Rajhenburgom in Blanco, v neposredni bližini vasi Pijavško. Natančneje moramo še poročati: V noči od torika na aredo ob 1 ponoči je vozil tam ekazi proti Krškemu velik pettonski avto znamke Krupp-Diesel, naložen z deskami in latami. Avto je last gosp. Pršičke Maksa iz Dobrne, šofiral ga je Lango Vladislav, poleg njega pa je sedel Hladin Franc, uslužben pri g. Pršičeku. Deske so bile namenjene za v Sisak, nazaj grede pa bi bila pripeljala koruzo.

Na kraju, kjer se je naredila nesreča, ni ovinka. Cesta je sicer lepa, a je na tem mestu le 3.60 metra široka. Pod cesto je dolinica, tako imenovana »gmajna«, na nasprotni strani ceste je ozek jarek, nad njim pa se dviga hrib, poraščen z gozdom.

Novice iz Julijske krajine

Poroka. V soboto, 10. sept. sta se poročila g. dr. Avgust Sfiligij, odvetniški kandidat v Gorici in gđe. Zora Valentič, učiteljica iz Trsta. Mlademu paru želimo obilo sreče in božjega blagoslova!

Rojstni dan mladega jugoslovanskega kralja Petra II. so po poročilih tržaških listov v Trstu prav slovesno obhajali. Predpoldne ob 11 je bila v pravoslavni cerkvi slovesna služba božja z zahvalno pesmijo, popoldne pa je bil v prostorih jugoslovan. generalnega konzulata velik sprejem s čajanko. Številne goste je sprejemal generalni konzul, kateremu so pomagali nekateri višji uradniki konzulata. Med oddelčniki, ki so se odzvali vabilu, je bila lepa vrsta najvišjih zastopnikov italijanskih civilnih in vojaških oblastev z g. prefektom na čelu. Gostiljubna prireditev je potekla v duhu najlepše prisrčnosti.

Sprememba pri uredništvu tržaškega »Popolo di Trieste«. Dosedanji ravnatelj tržaškega fašistovskega dnevnika »Popolo di Trieste« prof. M.

Ravno na tem mestu, kjer je cesta najbolj ozka, je privozil nasproti luksuzni avto, ne da bi ugasnil žaromete. Šoferju tovrnega avtomobila je ostru luč vzela vsak pogled, zavozil je preveč na desno, kolesa sta zdrknila v jarek, avto s težkim tovorom se je nagnil in obstal ob gabru, ki je bil usoden za spremljevalca. Šofer, ki je sedel na levi strani, je bil lažje ranjen po raki, spremljevalca, ki je sedel na desni, pa je pritisnilo ob drevo, da je bil takoj mrtev. Luksuzni avto je odbrzel proti Senci.

Na lice mesta je prišla takoj komisija iz Krškega in si vse natančno ogledala. Šoferja Lango Vladislava ne zadene nobena krivda, saj je znan kot večji in trezen šofer. Ako računamo, da je cesta tamkaj široka komaj 3.60 m, tovorni avto pa širok 2.30 metra in če bi ne zavozil tako na desno, bi se prav gotovo luksuzni avto zakotalil v dolinico, ker mimo zvoziti ne bi bil mogel.

Risolo je zapustil svoje mesto, na katerem je deloval osem let. Njegov naslednik je postal g. Karol Barbieri, dosedaj soravnatelj rimskega lista »Roma Fascista«.

774.000 črnih srajc. Po zadnjih uradnih podatkih je v Italiji 774.000 oboroženih črnih srajc. Ta armada je razdeljena v 14 regionalnih podpoljestev. V šesto tako podpoljestvo, ki ima svojo sedež v Trstu, je včlanjena Julijska krajina. Tržaška cona je po številu članstva predzadnja in šteje nekaj nad 28 tisoč črnosrajčnikov.

Nov gvardijan na Sv. gori. Pred dnevi je dobilo svetogorsko svetišče novega gvardijana. Dosedanji gvardijan svetogorskega samostana in vadia svetišča o. Viljem Endrizzi je 9 let opravljal te važne posle. Po kanoničnih predpisih ne more več ostati na tem mestu, ki ga je zato zasedel g. Josip Degasper, dosedanji gvardijan v Tridentu. Pater Endrizzi ostane še nadalje na Sv. Gori.

Nova cesta Ljubečno-Sv. Miklavž-Sv. Tomaž - Dramlje

Celje, dne 14. septembra. Ko so po nastopu sedanje vlade prišli v celjski okrajni cestni odbor pravi zastopniki ljudstva s predsednikom g. Miheličem Alojzijem na čelu, so se vsi krepko vrgli na delo za zboljšanje cestnega omrežja v okraju. Odbor je obrnil svojo pozornost predvsem na one kraje, ki so bili dosedaj docela odrezani od gospodarekih središč in so imeli ali ceste v najslabšem stanju ali pa jih sploh niso imeli. Tak primer je med drugimi v škofjevaški, vojniški in drameljski občini, kjer je ljudstvo prosiло že polnih 60 let za cesto, ki je pa do sedaj od nikoder ni dobilo. Imenovane občine so etalno prošile podpore, cestni odbor pa je uvidel, da je bolj umestno, če se zgradi v teh krajih ena glavna prometna žila, na katero bodo navezane druge ceste in dovozi. Sedanji okrajni cestni odbor je uvidel upravičenost prošnje ljudstva in je izdelal načrte ter preskrbel tudi kredite za novo cesto, ki bo vezala kraje Ljubečno-Brezovico-Dramlje in Špištal. Vsa cesta se bo gradila po principih banovinske ceste s širino planuma 5 m, tlakovana pa bo v širini 4 m. Cesto gradi v lastni režiji okrajni cestni odbor v Celju s prispevkom okrajnega cestnega odbora in zainteresiranih občin. Preračunjeni stroški znašajo 720.000 din. Z deli je okrajni cestni odbor pričel že pred dnevi. Ob tej priliki se je pod Sv. Tomažem zbralo vkljub silnemu deževju veliko številu ljudi,

ki so pozdravili predsednika okrajnega cestnega odbora v Celju g. župana Al. Miheliča. V imenu vseh tamošnjih posestnikov ga je pozdravil g. Senegačnik, ki je v svojem lepem nagovoru poudarjal zgodovinsko važnost dneva, ko bodo vsi ti kraji, lep kos slovenske domačije, zvezani po dobri cesti z ostalim svetom. Za pozdrave se je zahvalil g. Mihelič in podal pregled vsega nemalega dela za gradnjo nove ceste ter poudarjal njen veliki in socialni pomen za tamošnje ljudstvo. Graditev te ceste je pa tudi nov dokaz, da okrajni cestni odbor čuti z ljudstvom in ima polno razumevanja za njegove potrebe. Da se pa Slovenija danes tako vsestransko obnavlja, dviga in raste, ima največ zaslug naš voditelj dr. Anton Korošec, kateremu so vsi navzoči ob tej priliki priredili tople ovacije. G. Mihelič je zaključil svoj govor s pozivom, da se naj naše vrste še bolj etrnejo za dela za ljudstvo in v zvestobi voditelju dr. Antonu Korošču, prosil je še božjega blagoslova, ki naj spremlja vsa dela pri gradnji nove ceste ter je prvi zasadił lopato v zemljo. Navzoče delavstvo je navdušeno in krepko prišlo za lopate in pod vodstvom tehnikarja okrajnega cestnega odbora g. Černeta pričelo uravnati teren za novo cesto. Kako potrebna je ta cesta za te kraje in ljudstvo, najlepše potrjuje dejstvo, da bo zainteresirano ljudstvo samo prispevalo 50% za graditev te ceste.

Kaj pravite?

Dovolite, prosim, gospod urednik, da Vam pri-
nem za klobuk še iz Kamnika šopek jesenskih
rož iz vrhov naših... Ob raznih prireditvah smo
namreč letos doživljali čudne stvari, ki močno
osvetljujejo družbo za vzgojo nekaterih ljudi in
organizacij. Ko so se peljali n. pr. grobeljska
dekleta na mladinski telenovadni nastop v Mekinje,
so na njihov voz metali kamenje otroci iznad Sam-
čevega predora, zadaj za njimi pa so na klopek
sedeli starejši gospodje, ki so po vseh okoliščinah
sodeči organizirali ta vileški napad na mirna de-
kleta. Ko so se istega dne vračala kamniška de-
kleta, so jim isti otroci z istim ozadjem voščili
dober večer s »svinjska dekleta«. Neki kamniški
trgovci, ki živi samo od kmetijskega denarja, pa je
s svojo družino v zboru posneli emakanje go-
tovih domačih živali, kakor da bi hotel na vsak
način dopovedati, h kateremu plemenu pripada.
Kaj pravite, gospod urednik, ali se takim nesram-
nim izjavam ne bi moglo napraviti konec? Ali
je mogoče v interesu tujkega prometa, da taki
smrkavi fantalini kamenjajo in psujejo pošlene in
dostojne pasante? Kdo je kriv, da mladina ne
pozna osnovnih pojmov o lepem vedenju? Saj ima-
mo za vzgojo tu čez 20 učiteljev, ki se vsi trkajo
na svoja nacionalna prsa.

Skrupno potrebno je, da dobimo meščansko
kolo in če ta ne bo zadostila, pa še gimnazijo in
tudi univerzo v Kamniku, da bodo tem »zlahčim
trde glave« potašili skozi več let vlivali poleg druge
učednosti še kaj o lepem vedenju. Morebiti se jih
bo pa le kaj prijel. Sicer jih v svojih organiz-
acijah gotovo zelo vestno vzgajajo, a nič se ne
prime, vse pomori jesenska slana.

Duhovita muzikalna filmska komedija v slogu
PASTIRJA KOSTJEL
Premiera Kino Matica ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Koledar

Petek, 16. septembra: Kornelij, papež; Ljudmi-
la, vdova.
Sobota, 17. septembra: Lambert, škof; Fran-
čiškove rane.

Novi grobovi

† V Mostah-Ljubljana je včeraj izdihnila
80 let stara gospa Katarina Dolničar. Pogreb bo
v soboto ob pol 2 popoldne iz hiše žalosti na
Zaloški cesti 88 v Mostah. Naj ji sveti večna
luč! Zalujocim svojem našo sožalje!

† Simon Jurca. V ljubljanski bolnišnici je
predsnočnim umrl g. Jurca Simon, pekovski po-
močnik. Pogreb bo iz mrlišnice splošne bolniš-
nice v petek ob 4 popoldne. Naj počiva v miru!
Zalujocim našo sožalje!

† V Ptuj je umrl Sreče Franjo, mehanik, v
najlepši starosti, kot žrtve svojega poklica. Bil je
v svojem poklicu zelo priljubljen, ne pa samo to,
bil je tudi za svojo družino kot mož in oče zelo
»rben«. Vsi ga bomo težko pogrešali ter ga ohr-
nimo v dobrem spominu. Naj počiva v miru! Za-
lujocim našo sožalje.

† Ga. Ana Kanobelj, vdova po železniškem
kanalistu, je dne 14. t. m. odšla v večnost. Pogreb
bo danes ob štirih popoldne iz mrlišnice na
Stari poti 2 k Sv. Križu v Ljubljani. Naj uživa
večno blaženost! Zalujocim našo sožalje!

KINO SLOGA Tel. 27-30

Samo še danes! Odlično filmsko delo slavnega
francoskega igralca Paula Muni-a v v. Louisa
Pasteurja:

Rešitelj človeštva

— »Dom in Svet« št. 7 izide v sredo, 21. t. m.
— Prošnje akademikov za sprejem v Oraznov
dijaki dom in za podelitev brezplačnega obeda.
Pa ekuple upravnega odbora Oraznovega dijaške-
ga doma v Ljubljani dobi tudi v zimskem semestru
šolskega leta 1938-39 večje število revnih akade-
mikov tukajšnje univerze brezplačen obed v Aka-
demskem kolegiju odnoena v Javni kuhinji pri
Delavski zbornici. V prvi vrsti bi prišli pri tem
oni akademiki v poštev, ki bi zaradi pomanjkanja
prostorov ne mogli biti sprejeti v dom, vendar pa
prosto stanovanje ne izključuje tudi brezplačnega
obeda, če so gmojne razmere dotičnega akade-
mika zelo neugodne. Prednost imajo v vsem medi-
cini in nezakonski rojeni. Za obe ugodnosti
(brezplačno stanovanje in obed) se prosi v eni
prošnji in sicer na predpisnem obrazcu — tiskov-
nini, ki se dobi proti odškodnini 1 din pri hišniku
Oraznovega doma v Wolfovi ulici št. 12. Kdor želi,
da se mu pošlje tiskovina po pošti, naj priloži za
pošiljko potrebne znamke. Na obrazcih prošnji
so natisnjena vsa potrebna navodila glede izpol-
nitve ter glede potrdil in dokumentov, ki morajo
biti priložni priložni. Nekalkovane prošnje, ki naj
bodo naslovljene na: Upravni odbor Oraznovega
dijaškega doma v Ljubljani (univerza), bo usta-
novina uprava sprejemala do vključno 3. oktobra
t. l. Opozorja ee, da bo upravni odbor uvaževal
samo prošnje, napisane na predpisanih obrazcih,
ki bodo pravilno in točno po navodilih izpolnjene
ter potrjene in opremljene z vsemi potrebnimi do-
kumenti. Nezadostno frankiranih ali nefrankiranih
poštinih pošilk, dopisov, ki bodo vsebovali ali
prošnje ali samo dokumente, uprava O. D. D. ne
bo sprejemala.

Rabite jih

Tovarna Lutz-peč, Ljubljana VII.

— Dijakom, ki odhajajo v Belgrad. »Kljub
Slovenskih katoliških akademikov v Belgradu« ob-
veščata tovariše akademike in zlasti abituriente, ki
nameravajo študirati na belgrajski univerzi, da
so naši klubovi prostori v Jovana Ristića ulici 34,
kjer dobite vse potrebne informacije glede študija
v Belgradu pismeno, takoj po prihodu v Belgrad,
pa se zglasite osebno. — Predsednik.

— Trgovski učilni in stenografski institut Ro-
bida, Ljubljana, Trnovska ul. 15 obvešča, da se
prične poseben tečaj za stenografijo v petek, dne
16. t. m. ob 3 popoldne.

— V tednu Rdečega križa bo Radio Ljubljana
uvrstila med svoj spored sledeča predavanja: V
ponedeljek, 19. septembra ob 19.50: O nameni
Rdečega križa in o samorajanskem delu Rdečega
križa (g. dr. Franta Mis). — V torek, 20. septem-
bra ob 19.50: Občine in Rdeči križ (g. prof. Janko
Sever). — V sredo, 21. septembra ob 19.50: Pod-
mladek in Rdeči križ (ravnatelj g. Ivan Dolenc).

— Pri železniški nesreči 5 mrtvih in 36 ranje-
nih. V sredo okoli treh popoldne se je pri železni-
ski postaji Ovcarska Banja zgodila velika železni-
ška nesreča. Brzi vlak, ki je vozil iz Belgrada proti
Sarajevu, bi se moral na tej postaji križati z me-
šancem, ki je vozil proti postaji iz Sarajeva. Brzec
pa ni čakal križanja, marveč je vozil kar naprej
ter se je zunaj postaje z vso silo zaletel v me-
šani vlak. Pri mešanju je razbita lokomotiva in
pet vagonov. Od potnikov mešanega vlaka jih je

Danes premiera!

RASPUTIN Demon Rusije

V glavni vlogi slavni HARRY BAUR

Kino Union

Telefon 22-21

Predstave ob 16., 19.15

in 21.15 uri

Ljubljana

1 Zadoščenje g. dr. Ogrinu. Pred ljubljanskim
sodiščem je bila včeraj razprava o tiskovni prav-
di stavbenika Ogrina proti odgovornemu uredniku
»Jutra«, ki ga je svoj čas napadla kot podpredse-
dnika trgovske zbornice in mu očitalo, da je samo-
lastno razdeljeval denar itd. Sodišče je odgovor-
nega urednika »Jutra« obsodilo zaradi klevet na
300 din globe, oziroma v primeru neizterljivosti
na pet dni zapora.

1 Stolna kongregacija gospa opozarja svoje čla-
nice na današnji seatek, ki bo ob 5 popoldne v
kongregacijski dvorani.

1 Stolna kongregacija Marijinega varstva za
gospe pričenja novo kongregacijsko leto s shodom,
ki bo danes 16. septembra ob 17. Vse gospe čla-
nice so najljubšeje vabljene, da se shoda zanes-
ljivo udeležijo.

Sladki mošt toči DAJ-DAM

1 Najcenejši in najplemenitejši večerni užitek
nudi Narodno gledališče svojim abonenti. V se-
znamu stalnih posetnikov-abonentov Narodnega
gledališča pogrešamo še veliko p. n. imen, katerih
dolžnost bi prav za prav bila, da stopijo v krog
stalnih gledaliških abonentov in s tem podpro slo-
venski centralni zavod za gledališko umetnost
Tudi v tem pogledu bi nam morali biti zgled drugi
narodi, pri katerih pomeni stalen obisk gledališča
del narodne zavestnosti in dolžnosti. Zato uprava
vabi k podpisu abonmaja vse sloje našega mešan-
stva, pa tudi prebivalce onih krajev, ki imajo z
Ljubljano ugodno železniško ali avtobusno zvezo.
Za te posetnike sta najbolj primerna abonmaja
Sreda ali Četrtek, ki imata predstave samo ob sre-
dah in četrčkih. Cene abonmaja so znatno znižane.
Prijava se sprejemajo v dramskem gledališču dnev-
no od 10 do 12 in od 15 do 17, do vseh sobote,
dne 17. t. m.

Sreča je pred vrati!

Novo srečje drž. razredne loterije so dospele! Dobite jih v največji izbiri pri VIRU SREČE
»PUTNIKU« v Mariboru in njegovih podružnicah v Celju, Ptuj in Gornji Radgoni.

1 Mestna prostovoljna socialna davščina. Iz-
redni socialni pojavi zahtevajo izredne ukrepe in
zato tudi izredna denarna sredstva. Tak izreden
pojav je sodobna brezposelnost. Navzlic okolnosti,
da mestna občina žrtvuje za socialno skrbstvo več
kot kdaj prej, vendar njena redna sredstva nika-
r ne zadostujejo za preskrbo številnih brezpo-
selnih. Zato je prostovoljna socialna davščina po-
trebna in nujna. Njen dohodek porablja občina iz-
ključno za pomoč brezposelnim. Nikomur ni ne-
znan beda teh revežev, zato ne bi smelo nikogar
biti, ki ne bi prišel vsak mesec svojim razme-
ram primernega zneska. Prostovoljno socialno dav-
ščino zbirajo posebni pooblaščenici, ki se morajo
izkazati z uradnimi izkaznicami. Le oni so upra-
vičeni sprejemati prispevke. Dotok te davščine je
ogledalo socialnega čuta naše dobe.

KINO KODELJEVO Tel. 41-64

Danes in jutri ob 8. uri vojni velefilm

Parada smrti Warner Baxter in

Gospodarica pragozda

Ob delavnikih akademске vstopnice 4 din 3-50

1 Razpored zgradarine. Davčna uprava za
mesto Ljubljana razglašča: Razpored zgradarine za
leto 1938. je v smislu čl. 131. zakona o neposred-
nih davkih z dne 8. februarja 1928 razgrnjen na
javni vpogled davčnim zavezancem pri tukajšnji
davčni upravi (soba št. 13) v času od dne 15. sept.
do vštelega 22. sept. 1938. O ugotovljenih davč-
nih osnovah in odmerjenem davku bodo davčni
zavezanci posebej obveščeni s plačilnimi nalogi,
proti katerim bodo imeli pravico pritožbe.

1 Krojači na Oplenec. Združenje krojačev, kro-
jačic in sorodnih obrtov v Ljubljani vabi svoje
člane, krojačice in krojačice, kateri se bodo udele-
žili potovanja na Oplenec in obenem tudi modne
revije v Belgradu, naj se zglasijo do 18. septembra
1938 med uradnimi urami v Zadržni pisarni.

1 Dopisni esperantski tečaj začenjamo. Traja
samo dva meseca. Zahtevajte ponudbo! Dopisni
esperantski tečaj, Ljubljana, Nunska ulica 3.

1 Tatovi spet pridno na delu. Naravnost čud-
no se je zdelo, da ni bilo za časa velesojma prav
nobnih prijav o kakšnih žeparskih tatvinah ali
podobno. Polcija je bila namreč takrat temeljito
očistila mesto raznih sumljivcev, ko so pa tatovi
zavohali, da bodo imeli sedaj spet nekaj časa mir,
so se s podvojenim vnoem vrgli na svoje tatinsko
delo. Tako je uprava ljubljanske policije v zadnjih
dneh dobila cel kup prijav o večjih in manjših
tatvinah, ki so se v zadnjem času izvršile v Ljub-
ljani. Posebno marljivo so bili spet tatovi koles,
ki so v zadnjih štirih dneh ukradli po raznih
delih mesta kar štiri kolesa. Očividno pa so zelo
hvaležen material za take in podobne zlikovce
tudi dinam svetilke, katere so pokradli s koles
kar štirim kolesarjem. Iz policijskega dnevnika pa
je razvidno, da so bili delavni tudi razni drugi ne-
pridipravniki. Na policiji imajo zaznamovanih kar
šest večjih in manjših tatvin, ki so bile izvršene
po raznih ljubljanskih stanovanjih. Škoda, ki so jo
tako utrpeli ljubljanci, znaša okrog 10.000
dinarjev. Polcija ima mnoga dela z zasedovanjem
teh zlikovcev.

1 Šola Glasbene Maticе sprejema še vedno
gojence za vse glasbene predmete. Vpis je mo-
gče dnevno v običajnih uradnih urah v pisarni
Glasbene Maticе. Redni pouk se je pričel že
7. t. m.

1 Na kolesu ji je postalo slabo. Danes do-
poldne se je s kolesom peljala po Bleiweisovi ce-
sti l. 1907 rojena Beve Marija, žena tehničnega
uradnika z Viča št. 179. Nenadno ji je postalo
slabo, tako da je izgubila oblast nad kolesom in
padla na cesto. Pri padcu se je močno poškodo-
vala in poklicati so morali reševalni avtomobil, ki
jo je odpeljal v bolnišnico.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Re-
sljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg; mr.
Komotar, Vič-Tržaška cesta.

Maribor

m Vstopnice za ponovitve »Desetega brata«,
Ri bo v nedeljo, se dobe jutri v knjižnici Prosvet-
ne zveze.

m Ponovna licitacija za oddajo tlakovanja drž.
ceste Maribor—Pesnica se bo vršila 11. oktobra
na tehničnem oddelku v Mariboru.

m Rdeči križ na Pobrežju priredi v nedeljo,
18. septembra ob pol 2 v dvorani gosp. Rendlja
dobrodelni koncert domače umetne in narodne
pesmi. Spored izvaja septet bratov Živko pod
vodstvom prof. Mirka. Na programu so med dru-
gim še neobjavljene narodne pesmi a Pohorja in
okolice v zelo zanimivi glasbeni obdelavi profe-
sorja Mirka. Čisti dobiček je namenjen revni šol-
ski deci.

m Obe željosti mu je zdrobilo. V Koških se
je zgodila v sredo popoldne huda nesreča. 28-letni
gonjač živine Dominik Znofl iz Sv. Jakoba v Slov.
goricah se je peljal na kolesu ter se je naenkrat
znašel pred osebnim avtom in konjskim vozom,
ki sta se srečala. Znofl se ni mogel nikamor iz-
ogniti, pa ga je udarec avtomobila vrgel pod voz.
Pri padcu si je zdrobil spodnjo in gornjo čeljust
ter je dobil hude poškodbe na glavi.

m Nesrečna smrt otroka. V Podgorju je u-
tonil v potoku Suhodolnici 2-letni Franček Kotnik.
Njegova mati ga je vžela s seboj na travnik, na
katerem je sušila otavo. Franček se je igral, mati
pa je obračala krmo. Naenkrat je pogrešila otroka.
Iskala in klicala ga je, pa se ni odzval. V zli
slutnji je pohitela k Suhodolnici ter je našla ka-
kih 80 m naprej od mesta, kjer se je otrok igral,
njegovo telo v potoku. Voda ga je zanesla h grab-
ljam Greinove žage. Mati je otroka hitro dvignila
iz vode ter ga skušala obuditi v življenje, pa so
bili njeni naporji zaman.

m Združenje bivših mornarjev v Mariboru
poziva vse bivše mornarje vojne in trgovske mor-
narice, da se udeležijo važnega sestanka, ki bo
v soboto ob 20 v salonu hotela »Novi svet«.

m Trgovska nadaljevalna šola. V nedeljo, 18.
t. m. bo vpisovanje v vse razrede v upraviteljevi
pisarni, Zrinskih trg 1 (prililje). Vsak prinese
s seboj izpričevalo, rojstni list, 2 izpolnjeni rodov-
nici in potrdilo o plačani šolnini, ki ga prejme
vsakdo v pisarni Združenja trgovcev. Vse drugo
se izve pri vpisovanju.

m Huda nesreča v tovarni. V tovarni Thoma
na Pobrežju se je ponesrečil 45-letni tovarniški
delavec Martin Klemenčič. Pri razkladanju stroja
za varjenje z voza se je zlomil lesen mostiček, po

katerem so aparat spuščali na tla, pa je Klemen-
čiču zdrobilo levo nogo. Reševalci so ga spravili
v bolnišnico.

m Zaradi padavice v smrt. V bližini Rogoze
so našli 56-letnega preužitkarja Franca Cebelo v
njegovem gozdu v bližini hiše mrtvega. Poleg nje-
ga na tleh je ležala prazna steklenica, iz katere
je izpil 100 gramov lizola. Smrt je nastopila takoj.
Franc Cebela je bil zelo živčno bolan ter je imel
hudo padavico. Zaradi tega je v duševni zmede-
nosti izvršil samomor.

m S polaganjem kabla za dovod toka v nove
kandelabre na Glavnem trgu je začelo mestno
električno podjetje. Polaganje kabla bo trajalo
precej časa.

Celje

c Odhod okrajnega veterinarja g. Josipa Stu-
parja. Te dni je zapustil Celje in odšel na novo
službeno mesto v Mursko Soboto okrajni veterinar-
ski referent, višji veterinarski svetnik g. Josip
Stupar, ki je prišel v Celje šele pred 2 letoma
po večletnem neprostoovoljnem službovanju v Bo-
sni. G. Stupar si je v kratki dobi svojega službo-
vanja v Celju pridobil zaradi vestnega izvrševanja
odgovorne službe vsestranske simpatije in na-
klonjenost občinstva. G. višjemu svetniku Stuparju
želimo tudi na novem službenem mestu v Murski
Soboti mnogo uspehov.

c Blagoslovitev novega Delavskega doma na
Vrazovem trgu bo v nedeljo ob 9 popoldne. Dom
bo ob prisotnosti g. bana dr. Marka Natlačena in
drugih številnih odličnih zastopnikov blagoslovil
celjski opat g. Jurak Peter. Vse občinstvo, zlasti
pa delavstvo, vabimo, da se udeležijo te slovesnosti
v čim lepšem številu! Od 10—12 popoldne si bo
občinstvo lahko ogledalo vse prostore Delavskega
doma, kopalnice, prostore Borze dela in delavska
prenočišča. Vabljeni!

c Okrajni odbor Rdečega križa v Celju vabi
vse samarijance in samarijane ter bolničarke in
bolničarje, da sodelujejo pri zbiranju prispevkov
v tednu Rdečega križa. Potrebna navodila in znaki
se dobe pri g. Završnikovi na mestnem poglavar-
stvu v sobi št. 23 od pol 8—12.

c Kino Union. Danes zadnjikrat »DEMONI
ZRAKA«.

c Momanje k Mariji Bistrič z avtobusom v
soboto, dne 24. in v nedeljo, dne 25. septembra
se v toliko spremeni, da se peljemo prvi dan —
v soboto v Rajhenburg, kjer bo za romarje sveta
maša, od tam pa v Zagreb. Zvečer bodo romarji
že pri Mariji Bistriči, v nedeljo pa se peljemo
skozi vinorodne Haloze v Ptuj, Ptujsko goro in
od tod skozi Rogaško Slatino domov. Mimogrede
bodo romarji obiskali v Hrvaškem Zagorju grad
Trakošan. Odhod iz Celja je v soboto ob 6.45
po prihodu vlakov iz Grobelnega in Savinjske
doline. Vožnja za ta krasni izlet stane le 80 din.
Pohitite s prijavitami in se oglasite pri vratarju
kapucinskega samostana v Celju!

c Slovesna otvoritev ceste Frankolovo-Bukovje
bo v nedeljo, 18. septembra. Frankolovo se na
to slavnost vneto pripravlja. Ob pol 11 bo sprejem
g. bana dr. Natlačena in drugih odličnikov, nato
pa blagoslovitev nove cesti. Blagoslovil jo bo
kanonik in dekan g. Zagar. Ob 11 bo v kapeli
v Bukovju ev. maša. Pri slovesnostih bo sodelo-
vala godba na pihala. Udeležite se te slovesnosti
v velikem številu.

c Lepa slovesnost na gori Oljki. V nedeljo,
18. septembra bo na gori Oljki veliko romanje,
na katerega pridejo romarji iz vse Savinjske do-
line in še od drugod. Ze v soboto popoldne bo
spovedovanje, slovesne večerice in pridiga. Spo-
vedovalo se bo tudi vso noč. V nedeljo od 3 zju-
traj in vse popoldne bodo vsako uro ev. maše in
več cerkvenih govorov. Pohitite v nedeljo na izlet
na goro Oljko in obiščite to lepo Marijino svetišče.

c Stefan Kern. V ormoški bolnišnici je v sre-
do popoldne izdihnil znani celjski hišni posestnik
na Sp. Hudinji in rudarski uradnik v p. 67-letni
Stefan Kern, sin pokojnega ravnatelja mešč. šole
v Trbovljah. Včeraj so ga pripeljali s celjskim
avtofurgonom na celjsko okoliško pokopališče, kjer
ga bodo danes ob 5 položili k večnemu počitku,

vrtovi in trgi so prenapolnjeni s temi dobrotami —
in kar je važno — po nizki ceni tako, da si more
vsaka gospodinja preskrbeti dovolj sadja in zdra-
venjave za svoje potrebe. Saj je znano in zdrav-
niško dokazano, da je rastlinska prehrana (surova
ali kuhana) najbolj zdrava, našemu telesu ne-
obhodno potrebna, ker vsebuje največ vitaminov,
ki so za redno delovanje človeškega organizma
potrebni. Zato naj bo v teh mesecih peva dolžnost
vsake gospodinjice, da si preskrbi za potrebe svoje
kuhinje za zimske mesece dovolj konserviranega
sadja in zelenjadi. Kako je treba postopati pri
vkuhanju pa vam pove knjižica: Sadije v go-
spodinjstvu, katero je episal priznani strokovnjak
M. Humeč. Obsega veliko praktičnih nasvetov in
navodil, katere bodo gospodinjice s pridom upo-
rabile pri tem delu. — Knjižica ima tudi veliko
slik med besedilom, ki prav nazorno pojasnjujejo
postopanje in orodje pri konserviranju. Knjižica
je izšla že v tretji pomožni izdaji l. 1935. in
stane nevezana 24 din, vezana 32 din, dobi se v
Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Rabite jih

Tovarna Lutz-peč, Ljubljana VII.

— Italijanščino in italijansko koresponden-
co se lahko učite v posebnem tečaju na Trg. učil.
in stenografskem institutu Robida, Ljubljana, Tr-
novska ulica 15.

— Kdo je bil priča smrtni nesreči? V ne-
deljo, dne 19. junija 1938 se je na državni cesti
sredi Trzina pripetila karambol avtomobilista in
kolesarja, pri čemer se je kolesar smrtno pones-
rečil. V tem času je ob cesti vozil vlak protl
Ljubljani. Naprošajo se potniki, ki so karkoli vi-
deli od te nezgode, da sporoče svoj naslov na
uredništvo.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite
zjutraj na prazen želodec kozarec naravne
»Franz-Josef« grenčice.

— Vremenska napoved. Jugoslavija: Oblačno,
na vzhodni polovici, deloma oblajno na zahodni
polovici države. Jutranje megle v dolinah rek in
kotlinah. Oblačnost se je povečala od zahoda proti
vzhodu. Temperatura je precej visoka. Najnižja je
zabeležena v Plevljah 5, najvišja pa v Omilju
29°. Napoved za danes: Zoblajlo se bo po vsej
državi. Nekoliko jasno na jugu. Dežuje tu in tam
po vsej zemlji posebno v zahodnih in severno-
zahodnih krajih. Temperatura se bo znižala na
zahodu, zvišala pa na vzhodni polovici.

Tehnične potrebščine za šolo

posebno za srednjo tehnično šolo: šestila,
risalne deske, ravnila, kotomeri, barvice
in vse drugo se posebno ugodno dobe pri

Novi založbi v Ljubljani

(Kongresni trg 9)

— Zveza za tujski promet v Sloveniji priredi
avtobusni izlet k plavalnim tckmam Jugoslavija-
Italija dne 24. in 25. septembra t. l. Prijave v
vseh biljetarnah Putnika do vključno 20. t. m.

— Romanje na grob sv. Antona v Padovo,
združeno z izletom v zanimive Benetke in z ob-
iskom Svete gore, Gorice, Trsta in bojišč ob Soči,
bo od 8. do 10. oktobra. Najlepše, najzanimivejše
in najcenejše jesensko romarsko-izletno potovanje.
Cena 280 din za osebo; kdor pa gre samo do
Gorice—Trsta, pa 160. Ker je treba vsem obvez-
nostim zadostiti do 30. septembra, naj vsakdo, ki
je namenjen na to potovanje, takoj zahteva brez-
plačno navodilo pri »Družini božjega sveta«, Ljub-
ljana, Sv. Petra nasip 17.

Jesenice

Vse za šolo pa najnižji ceni v Krekovem domu

Kino Krekov dom predvaja danes ob 8. uri
zvočeri film »Hrepenenje«. V glavnih vlogah Ma-
lene Dietrich, Gary Cooper. Poleg glavnega filma
še dodatek.

Rajhenburg

Pevsko društvo »Probad« v Rajhenburgu bo
imelo v nedeljo, dne 18. septembra 1938 ob 3. uri
popoldne v Slomškovem domu svojo »Pevsko pri-
reditve«. Mešani zbor bo zapel pesmi: »Bog in
Slovenija« (Oevirkova), »Naša pesem« (Puševa)
ter A. Mihečičev venček »Moje in narodne«. Sle-
dila bodo dva prizora: Vodopivčovo »Nedeljsko
jutro« za deklinski zbor in A. Grumov »Učeni Mi-
heč« za tenor. Nato pa bo glavna točka sporeda:
Vodopivčeva opereta »Povodnji mož«. Ker jo to
prva prireditelj pri nas v tej sezoni, vas vlijudno
vabimo, da se prireditve vsi prijatelji lepe slo-
venske pesmi polnoštevilno udeležite. — Da bi
tudi pri tej prireditvi ne zmanjkalo vstopnic, ka-
kor lansko leto pri opereti »Čevljar in vraga«, pri-
poročamo vsem, da si nabavijo vstopnice že v
predprodaji.

Dr. Janko Grampovčan:

Socialno - ekonomska obremenitev na naših železnicah

Na ti dve tabeli se je skliceval naš včerajšnji članek, ki je obravnaval neenako obremenitev prog in osebja naših železnic z ozirom na posamezna ravnanjstva. Preobremenitev zlasti Ljubljane pa tudi Zagreba je iz teh števil prav jasno razvidna.

(Baza: prevoženo tone blaga, število potnikov in transportni dohodki v 1937 letu.)

Ravnateljstvo	Prevoženo blago v tonah		Število potnikov		Transportni dohodki v din		Dolžina prog v km	Število osebja
	na 1 km proge	na 1 uslužb.	na 1 km proge	na 1 uslužb.	na 1 km proge	na 1 uslužb.		
Glavno ravnatelj.	—	—	—	—	—	—	—	14.759
Belgrad	1.052	162	3.985	615	147.826	22.600	2.317,9	15.019
Ljubljana	3.554	446	11.026	1.387	350.000	46.600	1.146,6	9.137
Sarajevo	1.507	214	4.158	591	186.000	25.454	1.460,5	10.326
Subotica	921	199	5.354	1.161	173.913	36.363	2.291,7	10.595
Zagreb	1.979	300	5.735	901	254.544	40.000	2.211,5	14.322
Povprečno . . .	1.611	253	5.885	882	222.222	33.333	9.434,2	74.158

(Baza: prepotovani in prevoženi netotonski kilometri v 1937 letu.)

Ravnateljstvo brez gl. ravnat.	Netotonski km		Potniški kilometri		Dolžina prog v km	Št. osebja brez gl. ravnat.
	na 1 km proge ± povpreč.	na 1 uslužb. ± povpreč.	na 1 km proge ± povpreč.	na 1 uslužb. ± povpreč.		
Belgrad	20.700 (—13.509)	3.176 (—2.183)	25.952 (—5.431)	3.980 (—727)	2.317,9	15.019
Ljubljana	50.114 (+15.905)	6.680 (+1.321)	37.421 (+6.040)	4.988 (+281)	1.146,6	9.137
Sarajevo	35.663 (+1.454)	5.349 (—10)	19.066 (—12.315)	2.860 (—1.847)	1.466,5	10.326
Subotica	26.892 (—7.317)	5.630 (+271)	34.869 (+3.488)	7.284 (+2.577)	2.291,7	10.595
Zagreb	44.713 (+10.504)	7.026 (+1.667)	32.739 (+1.358)	5.144 (+437)	2.211,5	14.322
Povprečno . . .	34.209	5.359	31.381	4.707	9.434,2	59.399

Naša železarska industrija na velesanju v Belgradu

Na belgrajskem velesanju sta v enem paviljonu druga ob drugi razstavili dve največji železarski tvornici v državi: Jesenice in Zenica. Poleg teh dveh vodilnih železarskih industrij razstavljajo še manjše železarske podjetnosti iz Slovenije: Guštanj, Muta in Zreče, tako da je v enem paviljonu zbrana takorekoč vsa vodilna železarska podjetnost jugoslovanske.

Potrošnja železa je znašala v državi še nedavno nekaj nad 10 kg letno na osebo (v Avstriji, Češkoslovaški, Nemčiji, Ameriki nad 200 kg na osebo), kar pomeni, da je potrošnja železa pri nas zelo nizka in da ima železarnstvo pri nas lepo bodočnost. Zaradi raznih okoliščin pa naše domače železarnice vključ vsemu niso bile zaposlene niti do polovice, četudi smo na drugi strani uvažali železarske proizvode. Zenica je običajno stala po pol leta, Jesenice so bile zaposlene do 50 odstotkov kapacitete — zapirale in reducirale pa so tudi ostale manjše žel. delavnice. Pri vsem tem pa smo uvažali letno nad 180.000 ton raznega valjanega železa, kar je pomenilo ogromne milijone.

Pri tako majhni potrošnji železa v državi in pri tako veliki odvisnosti od uvoza gotovo ni bilo mogoče misliti na kak večji podvig v racionalnosti gospodarstva niti v poljedelstvu, s katerim se peča večina naroda, niti v industriji. Predvsem je bilo treba misliti na dvig železarske industrije.

Zenica. Ta železarna je bila ustanovljena od dveh Nemcev v letu 1896. Postala je državno podjetje. Država je investirala za povečanje te industrije 200 milijonov dinarjev in je bil prvi del investicij izvršen lansko leto po tvrdki Krupp. S temi investicijami je kapaciteta Zenice povečana od 35.000 ton na 250.000 ton letno, ali za 500 odstotkov. Število zaposlenih se je v zadnjih 3 letih dvignilo pri tej industriji od 1200 na 3000.

Jugočelika. — V organizaciji razne industrije v državi (topilnice bakra, svina, aluminija itd.) je najvažnejša organizacija železarske industrije. Država je ustanovila delniško družbo »Jugočelika«, v katerega se združijo železarnice v Zenici, železni rudnik v Ljubiji, premogovniki v Kaknju, Brezi in v Zenici, topilnice v Varažu ter neki manjši okoliški rudniki raznih rudnin v tem kraju. To je torej veliki železarski koncern v Bosni, ki razpolaga z vsem in leži v sredini tega. Sedaj se projektirajo v tem kraju še železniške proge, tako da bodo dane za napredek železarnstva »Jugočelika« vse možnosti. Kapital te družbe znaša 600 milijonov dinarjev.

Jesenice. — Železarnice, ki imajo največjo žel. tradicijo v srednji Evropi, saj segajo početki gorenjskega železarnstva do 800 let pr. Kr. rojstvom. Pisane dokumente sa železarnstvo v teh krajih imamo iz leta 1000. Leta 1700 je bilo v železarni v Bohinjski Bistrici zaposlenih že 100 kovinarjev in oglarjev. Nekdanja osnova železarnstva na Gorenji-

skem je bila v žel. rudah, ki so jih kopali v naših krajih. Ko je teh zmanjkalo, so Jesenice šle na morje v Škedenj, kjer je bila ruda cenejša. Po vojni so v naše železarnice malo investirali — očitati so vsi mejo, kakor da bi ob meji ne bila Jugoslavija in kakor da bi ostale železarske veledelavnice na svetu kje drugje ležale — vse so ob mejah. Šele novi lastniki so investirali in na Jesenicah je zrasla moderna žel. industrija z visokimi pečmi. Jesenice imajo nad 4000 sodelavcev in so še največja žel. tvornica v državi in na Balkanu.

Tako stoji tu te industrije — državna in privatna, nad njima pa je skupen napis: Jugoslovanske tvornice železa. O kakšni konkurenci, če je namerna, sploh ni mogoče govoriti, kajti za Zenico stoji lahko država, stoji lahko vse ugodnosti, dalje nižje plače, bližina rud, bližina trga in še marsikaj. Tovrstna konkurenca je torej izključena — možna je samo pametna razdelitev dela in pa še eno: inicijativnost in podjetnost ter kvaliteta. Tu pa vodi vedno in povsod le zasebna podjetnost. Vse lahko dosežeš z apeli, le delavnosti in iznajdljivost ne — ta je last zasebne iniciative.

Razstava. Belgrajski velesanjski združuje to našo delavnost drugo ob drugo. Lep in ponosen je pogled na to mogočno železno revijo. To je temelj napredka v vseh panogah gospodarstva, to je temelj samostojnosti in moči za državo. Simbolično temu pomenu je služil paviljon, kjer razstavlja naša železarska industrija tudi za otvoritev sejma. Jeseniške železarnice razstavljajo resno, ponosno, samozavestno brez šare — samo železo. V izdelkih se vidi kvaliteto delo naših kovinarjev. V državi še nimajo konkurenta, Zenica razstavlja malo — veliko je lesenih okvirov in šare, začetniki so. Poleg tega razstavljajo še Guštanj, lepo in bogato, Muta ponosno, Zreče samozavestno. Kdor obišče železarsko razstavo na belgrajskem velesanju, ta vidi nadmoč in vodstvo v kvaliteti v slovenskih železarnah.

A. Kuhar.

Tečaji državnih papirjev

Tečaji državnih papirjev so na naših borzah zadnje dni precej popustili, kar je pa posledica nejasnosti v mednarodni politični situaciji.

Obveznice vojne škode, ki so pred tednom dni notirale še 480—482,50, notirajo danes v Zagrebu 465—468 (463), v Belgradu pa 461 bl. (462—465).

Obveznice 8% nege Blaira notirajo danes v Belgradu 90—92, pred enim tednom pa je bil tečaj 97,50—99. Tudi tečaji drugih državnih papirjev so popustili. Opaža se precejšnja ponudba papirjev, dočim so kupci rezervirani.

Tržišče privatnih papirjev pa sploh ne izkazuje skoraj nikakih notacij.

Pričakovati pa je seveda, da se bo položaj popravil, čim preneha nervoznost v pogledu politične situacije.

Prodaja: V Štatu dravskega žandarmerijskega polka v Ljubljani bo dne 29. septembra prodaja raznih starih krp in iznošenih vojaških čevljev.

Spremembe v vodstvu tržajskih zavarovalnic. V smislu nove rasne politike so v Italiji začeli izločevati žide iz vodilnih pozicij gospodarskega življenja. Zaradi tega je prišlo tudi do izpremembe v obeh vodilnih tržajških zavarovalnicah. Dosedanji predsednik zavarovalnice Assicurazioni Generali, Morpurgo, je moral odstopiti in je na njegovo mesto prišel predsednik fašistovske industrijske zveze in bivši finančni minister prof. Volpi. Predsednik zavarovalnice Riunione Adriatica di Sicurtà pa je postal poslanik in bivši ministrski podtajnik Suvich. Tako sta na vodilni mesti obeh zavarovalnic prišla dva izrazita predstavnika fašizma in njegove gospodarske politike. Pričakovati je zaradi tega, da bosta oba zavoda v bodoče bolj povezana s korporativno organizacijo in tudi bolj kot do sedaj pritegnjena kot finančna vira države.

Izvozne premije za bukov in jelov les v Romuniji. Romunska vlada je odobrila s 1. sept. t. l. izvozne premije za bukov in jelov les. Za izplačilo teh premij je romunska Narodna banka odprla kredit 80 milij. lejev.

Dviganje cen prašičev v Italiji. Cene prašičev so v Italiji v zadnjem času zelo narasle. Dočim so bile prej cene prašičev za mast v teži nad 180 kg le po 550—560 lir za 100 kg, plačujejo sedaj 500—600 lir za 100 kg. Cene imajo še vedno tendenco dviganja, ker so zaloge špohastega blaga izčrpane.

Rekordna produkcija nikla v letu 1937. Svetovna produkcija nikla je dosegla v letu 1937 119.200 ton in je s tem dosegla nov rekord. Od te produkcije odpade na Kanado 102.000 ton, in sicer obvlada to kanadsko produkcijo International Nickel Company of Canada. Ker ima kanadska nikljeva ruda znatno množino platine, je ta družba postala istočasno največji svetovni producent platine. Prodaja platine je znašala v letu 1937 220.980 unč proti 188.756 unčam v letu 1936.

Ogromna zgruba ameriških železnic. Glavnih 141 železnic v Zedinjenih državah je imelo v prvem polletju tekočega leta 181 milij. dolarjev zgrube proti 38,9 milij. dolarjev dobička v istem razdobju preteklega leta. Letošnja zgruba je največja, kar so je kdaj imele ameriške železnice. Tudi v letih krize je bila zgruba manjša. V prvem polletju leta 1932 je bila za 55,9 milij. dolarjev nižja kot pa letos. Zaradi uravnovešenja so železniške družbe sklenile s prihodnjim mesecem znižati delavske mezde za 15%.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Novaka Mirka, neprotok. trgovca v Smartnem pri Litiji, narok za sklepanje poravnave 15. oktobra; oglašiti se je do 10. oktobra.

Borza

Dne 15. septembra.

Denar

Angleški funt je na ljubljanski borzi notiral 237,20—238,80, na zagrebški borzi 237,20—238,80 (238) in na belgrajski pa 237,20—238,80.

Nemške marke so notirale na ljubljanski borzi neizpremenjeno 13,90—14,10, v Zagrebu so notirale promptne 13,90—14,10 (14), za konec septembra 13,85—14,05 (13,95), za eredo oktobra 13,81—14,01 (13,91) in za konec oktobra 13,95 blago. Na belgrajski borzi pa so klirinške marke notirale 13,90—14,10.

Grški bini so na zagrebški borzi beležili 30,65—31,35 (31) in na belgrajski 30,40—31,10.

Promet v devizah je bil prav znaten, znašal je na zagrebški borzi 3.750.000 din, na belgrajski pa 8.751.000 din, promet v efektih pa je bil na belgrajski borzi 528.000 din.

Ljubljana — tečaji s primom:

Amsterdam 100 hol. gold.	2381,16—2395,76
Berlin 100 mark	1770,03—1783,91
Bruselj 100 belg.	746,95—752,02
Curih 100 frankov	996,45—1003,52
London 1 funt	212,06—241,11
Newyork 100 dolarjev	4376—4412,31
Pariz 100 frankov	118,77—120,21
Praga 100 kron	152,43—153,54
Tret 100 lir	231,69—234,78

Curih. Belgrad 10, Pariz 11,95, London 21,305, Newyork 442,5, Bruselj 74,725, Milan 23,3325, Amsterdam 238,85, Berlin 177,40, Stockholm 109,85, Oslo 107,10, Kopenhagen 95,10, Praga 15,30, Varšava 83,10, Budimpešta 86,5, Atene 3,95, Carigrad 3,50, Bukarešta 3,25, Helsingfors 9,39, Buenos-Aires 111,5.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% investicijsko posojilo 98—99, agrarji 58—60, vojna škoda promptna 468—472, begluske obveznice 88—90, dalm. agrarji 88—89, 4% severni agrarji 52—53, 8% Blerovo posojilo 95—96,50, 7% Blerovo posojilo 87,50—88,50, 7% posojilo Drž. hip. banke 98,50—99,50, 7% etab. posojilo 98—99, Narodna banka 7200—7300, Trboveljska 170—180.

Zagreb. Državni papirji: agrarji 59 bl., vojna škoda promptna 465—468 (463), 7% Blerovo posojilo 86—88,50 (86). — Delnice: Tov. sladkorja Bečkerek 600 bl., Osješka livarna 175 do 180 (175).

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 99 zaklj., vojna škoda promptna 461 bl. (462—465), begluske obveznice 86 bl. (88), dalm. agrarji 86,50 zaklj., 8% Blerovo posojilo 90 do 92, 7% Blerovo posojilo 88,50 bl., 7% etab. posojilo 98 blaga. — Delnice: Narodna banka 7200—7300, Priv. agrarna banka 222 zaklj. drobni kom.

Žitni trg

Novi Sad. Vse je neizpremenjeno. Promet srednji.

Živina

Cene živine in kmetijskih pridelkov na sejmu v Kranju, dne 12. sept. t. l. Dagon: 52 volov, 22 krav, 5 telet, 57 evin in 33 prašičev. Prodanih: 43 volov, 14 krav, 5 telet, 31 evin in 20 prašičev. Cene so naslednje: Voli I. vrste 6,50, II. vrste 6, III. vrste 5,25, telice I. vrste 6,25, II. vrste 5,50, III. vrste 5, krave I. vrste 5,50, II. vrste 4,75, III. vrste 4,25, teleta I. vrste 8, II. vrste 7, prašiči špoharji 10,25, prašiči pršutarji 8,50—9,50 din za 1 kg žive teže. Mladi pujski 7—8 tednov stari 130—210 din za glavo. Goveje meso I. vrste prednji del 10, zadnji del 12, II. vrste prednji del 9, zadnji del 11, III. vrste prednji del 8, zadnji del 10, evinjina 14—16, elanina 24—26, svinjska mast 19, čisti med 22—24, neoprana volna 24—26, oprana volna 34—36, goveje surove kože 8—10, telečje surove kože 11, svinjske surove kože 6 za 1 kg, Pšenica 195, ječmen 180, rž 185, oves 150, koruza 175, fižol 200—250, krompir 75, lucerna 1950, seno 75, slama 50, jabolka I. vrste 600, II. vrste 500, III. vrste 300, hruške I. vrste 800, II. vrste 600, III. vrste 450, češnje suhe I. vrste 1200, II. vrste 1100, III. vrste 1000, pšenična moka 340, koruzna moka 235, ržena moka 350, ajdova moka 350—500, koruzni zdrob 300 din za 100 kg.

Hmelj

Zalec, 15. septembra.

Hmeljarska zadruga poroča, da se je pri prav živahnem zanimanju in povpraševanju tudi danes nadaljevalo v nezmajšanem obsegu z nakupovanjem letošnjega pridelka. Cene so se nadalje uvrstile ter se je za boljše in najboljše blago plačevalo danes 25—27 din za kg. Sicer pa presoja kakovosti blaga ni več tako stroga in tudi sorazmerno slabše blago je doseže boljše cene. Ker so zaloge letošnjega pridelka že precej redke, se drže hmeljarji vedno bolj rezervirano ter odločno zahtevajo najvišje cene.

Iz Češkoslovaške poročajo, da je za v barvi čimboljše blago zopet več povpraševanja in zato tudi kupčija živahnjeja. V Zatu so ostale cene v glavnem nespremenjene ter se plačuje za letošnji pridelke, seveda le za boljše in najboljše blago, 16—21,50 Kč, to je 24—32,25 din za kg; izjemoma je bilo za neko partijo res izbrano prvovrstnega in tudi v barvi brezhibnega blaga plačano danes tudi že 22 Kč, to je 33 din za kg. V Usteki in Roudnici je položaj ostal v glavnem nespremenjen in prav tako so ostale tudi cene nespremenjene.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 16. sept.: 12 Iz naših logov in gajev (plošče) — 12,45 Poročila — 13 Napovedi — 13,30 Vesel opoldne koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 18 Godbe na pihala (plošče) — 18,40 Ženska ura: Obvezna ljudsko zavarovanje (ga. Cirila Stebi) — 19 Napovedi, poročila — 19,30 Nac. ura — 19,50 Zanimivosti za planince: O letošnjem kongresu slovenskih planincev v Pragi (g. dr. R. Brille) — 20 Koncert. Sodelujejo: gđ. Stefanija Pavlovič, g. prof. M. Lipovšek (spremljiva) in Radijski orkester: Dvořakova ura — 21,30 Orglice in harmonika (g. Avgust Stanko in Franc Petan) — 22 Napovedi, poročila — 22,30 Angleške plošče.

Sobota, 17. sept.: 12 Malo za šalo, malo za res. pesmi vesele in glasha za ples (plošče) — 12,45 Poročila — 13 Napovedi — 13,30 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 18 Za delopust, igra Radijski orkester — 18,40 Socialna akcija v Ameriki (gđ. Zl. Pirnat) — 19 Napovedi, poročila — 19,30 Nac. ura — 19,50 Pregled sporeda — 20 Ob 20 letnici osvobodjenja: Preko Dalmacije Vzhoda in osvobodeno domovino (Jakob Grčar) — 20,30 Malo za šalo, malo za res, pesmi vesele in glasha za ples (plošče) — 21 Prenos opere »Falstaff« iz Rima, v odmoru napovedi, poročila.

Drugi programi

Petek, 16. septembra: Belgrad: 20 Zabavni koncert. — Zagreb: 20 Klavirski koncert: 20,30 Zagrebški madrigalisti: 22,30 Za ples. — Varšava: 22 Simfonični koncert. — Sofija: 19,30 Verdi: Traviata (opera). — Praga: 20 Ljudmila (Dvořakov oratorij). — Dunaj: 20,10 Vesela vdoma, opera: 22,30 Zabavna in plesna glasba. — Budimpešta: 19,40 Glasna glasba: 21 Finski večer (koncert). — Milan: 21 Plesna glasba: 22,10 Orgelski koncert: 23,15 Za ples. — München: 20,10 Mozart. — Hamburg: 20,10 Zabavna in plesna glasba.

Sobota, 17. septembra: Belgrad: 30 Skadski večer. — Zagreb: 21 Verdi: Falstaff. — Varšava: 21,30 Filmske in operetne melodije. — Sofija: 21,45 Lahka in plesna glasba. — Praga: 20,25 Plesni program. — Dunaj: 20,10 Plesna zmes in slusna igra: 22,30 Orkester. — Budimpešta: 22,15 Jazz: 23,10 Glasna glasba. — Milan: 20,20 Godalni orkester: 21 Verdi: Falstaff. — Rim: 21 Komedia v enem dejanju: 21,40 Koncert kvarteta: 23,15 Plesna glasba. — München: 20,10 Orkester: 22 Plesna glasba. — Hamburg: 20,10 Zabavni program v petju in glasbi: 23,10 Zabavna glasba.

Kulturni obzornik

Pred novo gledališko sezono

Bodoča gledališka sezona, katere začetek bo koncem septembra, je za obstanek in razvoj naše slovenske gledališča izredno pomembna; letos bo poteklo 20 let, odkar je zavzela prvič v svoji bodni, novo ustanovljeni državni Jugosloviji z opernega in dramskega odra slovenska beseda.

Za časa Avstrije zatirani in omalovaževani slovenski jezik je imel tudi v najtežjih časih vnete bores za pravico svojega obstoja, o tem priča delovanje Dramatičnega društva; prirejalo je svoje predstave v starem gledališču, ki je etalo na Kongresnem trgu, kjer je danes poslopje Filharmonije. Pogorelo je leta 1887. Zaradi tega se je preselila glasbena družina v Citalnico, dokler ni našla mesta v novo zgrajenem Deželnem gledališču (današnji Operi). Tam je igrala izmenoma z nemško igralno skupino, ki je prirejala nemške predstave. Po izbruhu svetovne vojne se je spremenil Talin hram v kino, le manjša igralna skupina, katere vodja je bil Anton Danilo, je igrala pod naslovom »Malo gledališče v Mestnem domu«.

Leto 1918. je prineslo osvobodjenje in združitve v Jugoslavijo. Takrat je zaživelo naše slovensko gledališče s pravim utripom in polno zavestjo svoje kulturne misije, ki jo je pričelo Dramatično društvo s svojim delovanjem v starem gledališču in Citalnici.

Dvajset let naše odrske gledališke umetnosti v mladi državi leži za nami. Ta leto so dala slovenski besedi pravo tehtnost, dala so ji blesk in zvok, ki ga pa z nam lastno mladostjo ne ljubimo

in ne cenimo tako kot drugi narodi svoj jezik. Prva leta v novo oživiljenem slovenskem gledališču je uživalo občinstvo sleherni predstav v deliriju navdušenja, ljubilo je gledališče s tisto predanostjo, s katero upošteva vsak narod svoje največje kulturne dobrine: svoj jezik in svojo umetnost.

S pridobitvijo zvočnega filma pa je jela vnaša za obisk gledališča popuščati, film je poplavljal okus in polagoma zatrl smisel za živo govorico, za lepoto domačega jezika, za ritem in melodijo vezane besede, za plemeniti patos tragedije, za duhovito besedno igro, za sočen, zdrav doviti, za plemenito delo igralca, velikega maga domišljije in invenčije, za neumrljivi čar umetniškega navdiha, za velika duševna doživetja, pretrese in dvige, ki jih posreduje lahko samo živa beseda, za gledališče kot umetniški forum vseh življenjskih dogajanj, zrcalo dob, ter njihovih svetovno nazornih, zgodovinskih, etičnih in estetičnih dognanj.

Naloga Narodnega gledališča je, da poda v bodoči sezoni izbor najpomembnejših in najvrednejših slovenskih gledaliških iger, od najstarejših piecev, preko pisateljev polpretekle do najnovejše dobe.

Po dvajsetih letih našega državnega gledališča bo občinstvo v tej sezoni z večjo pozornostjo zasledovalo, kakšen je po dvajsetih letih duhovni obraz slovenske gledališke umetnosti, tisti obraz, ki ga je jel oblikovati Cankar in ki vsebuje vse duhovne značilnosti našega naroda. V predstavah letošnje sezone bomo videli, kako se je izoblikoval naš slovenski igralški slog in kam se je povzpelo gledališče tekom let. Njegov razvoj je zanimiv, med predstavami, ki so na sporedu za bodočo sezono, je tudi nekaj takih iger, ki so bile ponovno na repertoarju našega gledališča. Občinstvo naj pravilno presodi, zakaj so zopet na sporedu: že znane igre naj gleda z vidika kulturnega razvoja

našega gledališča, zasleduje naj poleg navedenih stvari tudi razvoj igralske generacije in rast posameznih igralcev ter naj primerja raven letošnjih vpisovitev z nekdanjimi.

Tudi naše gledališče je preživelo tekom časa različne dobe umetnostnih struj: realizma, naturalizma, ekspresionizma, impresionizma, novodobnega naturalizma in konstruktivizma; v predstavah smo čutili različne vplive rezijskih in inecenatovskih vplivov: Reinhardta, Piscatorja, Mayerholda, Tairoffa. Na našem odru smo videli tekom let poleg klasikov in domačih iger tudi veliko število najmodernejših gledaliških komadov, ki so doživeli v tujni uspehe. V tem smislu je sestavljen tudi repertoar za bodočo sezono. Poleg slovenskih del, ki naj podajo pomembne igre iz domače literature starejšega in novejšega kova, tako na pr.: Linhartovo »Zupanovo Micko«, Smoletovega »Varha«, Prešernovo »Novo pisarstvo«, Finžgarjevo »Verigo«, Cankarjevo »Pohujšanje v dolini Šentflorjanske« in »Hlapce«, Cankarjevo »Potopljeni svet« in Milčinskog igro »Mogočni prstani«, so poudarjeni iz evropske književnosti sledeči klasiki: Shakespeare: »Hamlet«, »Kakor

Glas avstrijskih škofov

Kakor piše dunajski dopisnik londonskemu »Daily Telegraphu«, so preteklo nedeljo prebrali po vseh avstrijskih katoliških cerkvah pastirsko pismo, ki ga je podpisal kardinal-nadškof dr. Innitzer.

Avstrijski škofje se v pastirskem listu sklicujejo najprej na to, kako so se trudili, da bi dosegli z novo vlado znošno in uspešno razmerje. Vendar so žalostni dogodki poslednjih dni povod, da je treba vernikom povedati jasne besede.

Z raznimi oblastnimi ukrepi je katoliško ljudstvo hudo prizadeto. Mnogi so zaradi svojega ka-

toliškega prepričanja izgubili službo. Bolnikom je otežkočen prejem sv. zakramentov in sv. poslednje popotnice, in jetnikom je zabranjena verska to-lazba.

Prav posebno pa se vsi avstrijski škofje pritožujejo zoper državne odredbe glede na sklepanje zakonov in glede na šolstvo. V pastirskem listu je nato temeljito razložen pomen sv. zakona, in verniki so opozorjeni na dolžnosti svoje vesti, da morajo biti zakoneke zveze cerkveno sklenjene.

Dalje pa škofje še prav posebno protestirajo zoper izgon duhovštine redovnikov in redovnic iz šol, vzgoje, bolnišnic in dobroteljskih zavodov.

Napeti politični trenutki v londonskem Downing-Streetu, kjer se je zbralo nekaj najvažnejših politikov. Od leve: sir John Simon, sir Samuel Hoare in pa zunanji minister lord Halifax.

Filmske zanimivosti

Novi film Pavle Wessely, poznane dunajske gledališke in filmske umetnice, nosi naslov »Zrcalo«.

Izum za plastični film v barvah je prodala skupina švicarskih inženirjev neki ameriški družbi, ki bo v kratkem začela z izdelovanjem takih filmov. Švicarjem, ki so se s tem izumom bavili več let v posebnem laboratoriju v Lucernu, se je iznajdba zadovoljivo posrečila, toda niso imeli dovolj sredstev, da bi jo lahko sami izkoristili.

Po najnovejšem romanu nekdanjega slovitelja Ericha Maria Remarquea, »Trije tovariši«, so Amerikanci dovršili film istega imena. V njem igrata Robert Taylor in Margaret Sullivan.

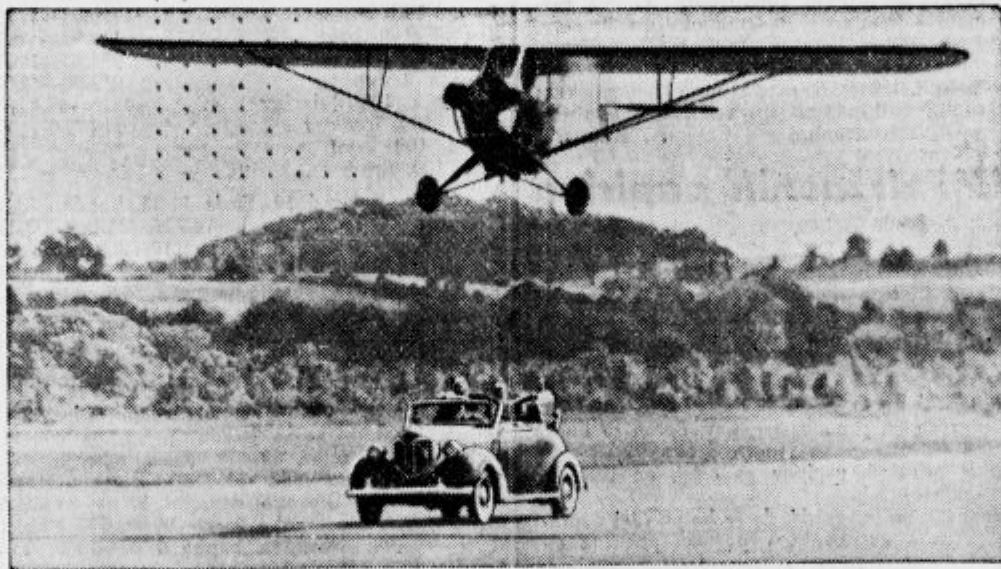
»Veliko Stalinovo čiščenje«, kakor prijatelji boljševizma imenujejo pokolje v Rusiji, se je raztegnilo tudi na sovjetski film in njegove ljudi. »Izvestia« so pred časom prinesla oster napad na voditelja sovjetskega filma, ki jih dolži sabotaže in trockistične propagande. Zapri so med drugimi voditelja filma proizvođa v S. S. S. R. Sumjockega, češ da je bil nevaren in popustljiv, ker je dovolil, da so v državnih atelejih izdelali film »Oče in sin«, ki vsebuje protirevolucionarne tendence. Sumjocki je dalje obtožen, da je varal vlado o količini izdelanih filmov. Od stodvajsetih filmov, kolikor bi jih morali izdelati v pretekli sezoni, so jih v resnici dovršili samo 21. Devet od teh so jih prepovedali kazati. Prijeli in zapri so tudi več uglednih režiserjev in tehnikov.

Najslavnejši hollywoodski hotel »Hotel Hollywood« je letos praznoval 35 letnico. Lme tega gostišča, starejšega od filmskega Hollywooda, je nerazdružno zvezano z vso bajno in tragično zgodovino ameriškega filmskega raja in pekla, z vsemi njegovimi triumfi, zvezdami in polomi. Zidanje hotela je leta 1903 veljalo 15 milijonov dolarjev. Ko se je 1911 začel filmski naval na Kalifornijo, zlasti na Hollywood, so se za hotel začeli zlati dnevi. Postal je prvi filmski hotel in modni lokal, v katerem so prebivali vsi tedanji filmski finančniki in igralske veličine. Tu sta snovala svoje načrte Al Christie in Dave Horehley, ki sta postavila prve moderne filmske delavnice na svetu. Tu je preživel medene mesece nepozabni Rudolf Valentino, za katerim se danes jokajo ženske po svetu. Tu so začeli svojo kariero Mary Pickford, Douglas Fairbanks, H. B. Warner, Will Hays in stotine drugih filmskih osebnosti. Za 35 letnico tega hotela so o zgodovini hotela in o njegovi vlogi v zgodovini ameriškega filma izdelali film »Hotel Hollywood«. V njem je ob zgodovini tega podjetja drastično in brez romantike, brez olepšavanja prikazano filmsko življenje tako, kakršno je. Kritike iz držav, kjer so film že kazali, pravi, da je film zanimiv in vreden ogleda zaradi tega, ker kaže,

kakšen je Hollywood v resnici. Kako žive filmske zvezde, kakšne so elovite premiere velikih filmov tu, v centrali, kakšna je slavna »Dvorana orhidej« za bankete ob teh prilikah, kaj je double v filmu in kakšne so njegove nevarne in žalostne naloge, kako posnemajo velike filme v delavnicah, kakšna je usoda novincev v Hollywoodu, kakšna je pot do slave in kakšen je padec v pozabljenje — to je vsebina tega filmskega dela.

»Sneguljico in sedem škrtov«, risani film v barvah, ki je na beneški mednarodni filmski razstavi dobil prvo nagrado, si je za Ljubljano rezerviral kino Union, kakor nam sporoča uprava tega podjetja glede na našo nalogo o tem filmu.

490.000 holandskih goldinarjev izgube je imela v preteklem poslovnem letu mednarodna filmska družba Tobis, lastnica številnih patentov s filmsko tehnično področja, ki pa izdeluje tudi filme. Izgubo pripisujejo dejstvu, da je družba po zasedbi Avstrije, kjer je bilo njeno delovno področje, morala prenehati skoraj z vsem programom, ki ga je imela v delu, ker ni bil primeren novemu nemškemu duhu...

Čas svetovnega rekorda in vendar noben svetovni rekord

S svojo 63 urno dobo letenja sta Američana Merrill Phenix in Harold Allen pobila svetovni rekord lahkih letal. Nad Sirakuzami sta iz nekega avta vzela bencina, ne da bi bila pri tem pristala. Vendar se jima je pa pokvaril motor in sta se morala spustiti izven predpisane letalske proge na zemljo takoj da nista izpolnila vseh točk, da bi dosegla svetovni rekord.

Takšno je v Šanghaju, ko se ustavi promet

Takale prometna ovira, ko se ustavi na stotine rikš in avtov in avtobusov, bi še evropskim stražnikom delala preglavice

V Stockholmu so imeli vaje za obrambo zoper napade iz zraka.

Usoda

Smrt grofa Covadongue, prejšnjega princa Asturije in najstarejšega sina španskega kralja, nas spominja, da je bilo v tej bourbonski družini zmeraj mnogo nesreč. Ta vnuk kraljice Viktorije in bratranec sedanjega angleškega kralja Jurija VI. je imel krvno bolezn. Ta bolezen izhaja iz družine njegove matere, kraljice Viktorije Evgenije iz rodu Battenbergov. Prav tako kot njegov najmlajši brat, princ Gonzalo, je umrl zaradi te krvne bolezni, sedveda neposredno zaradi avtomobilske nesreče. Medtem ko se je grof Covadonga ponešrečil z avtomobilom v Miamiu, se je princ Gonzalo ranil pri avtomobilski nesreči v avgustu 1934 ob Vrbskem jezeru, in nemočje je bilo ustaviti krvavljenje, ki je povzročilo njegovo smrt. Ta primer se je po sedanjih poročilih angleških listov ponovil sedaj pri najstarejšem sinu kralja Alfonza. Tudi tega prvorojenca španskega kralja so tako skrbno negovali, ko nekoč umorjenega ruskega carjeviča. Zivel je v oblekah s podlogo iz vate, da se ne bi mogel nikjer raniti. Dolgo je hodil po berglah. Kot otrok in mladenič je bival po več mesecev na leto

Za kratek čas

Izdatna pomoč.

I. kuharica: »Dane se mi je v kuhinji tako mudilo, da sem razbila dva kroznika.«

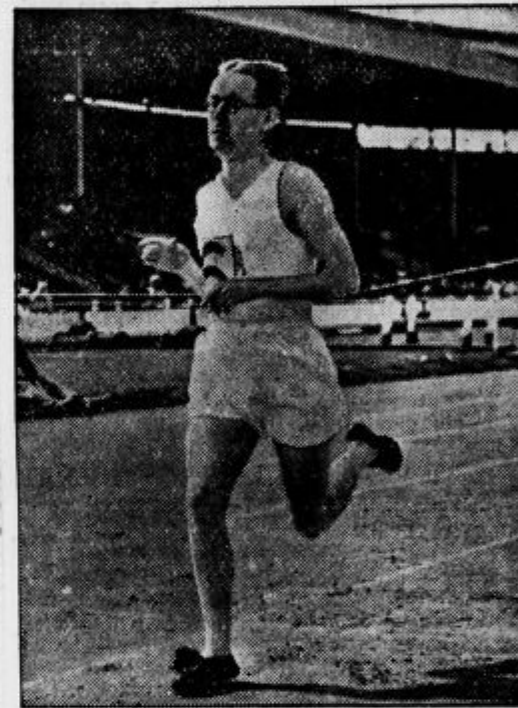
II. kuharica: »Ja kaj vam vaša gospa pri tem nič ne pomaga?«

I. kuharica: »Pa še kako! Sama je razbila kar tri...«

Dobro se je izmazal.

Uslužbenec: »Gospod šef, v kratkem se nameravam oženiti, pa si dovoljujem vas prositi za malo pomoč pri pripravah za svatbo.«

Šef: »Dobro, dobro. Lahko si iz pisarne izposodite vse stole.«

Wooderson — svetovni dirkač

Angleški mojstrski dirkač Sydney Wooderson je pod uradno kontrolo dosegel v Londonu nove rekordne čase, in sicer na progi 800 m in 880 yardov v času 1:48,4, oziroma 1:49,2.

Če bi mogli meteorje prodajati

Največ meteorov pade na zemljo v Severni Ameriki in Srednji Afriki. Stevilo padlih meteorov je dosti večje, kakor si človek mišli. Le da je stvar ta, da padajo meteorji po večini v samotnih krajih na tla ali pa se zarijejo v zemljo ali potopijo v morje in jih nihče ne vidi.

Neki švedski geolog je natančno dognal, iz česa sestoji kak meteor. Če bi človek začel izrabljati snov meteorjev, bi si pač nagrabil zaklade. Meteor v Arizoni, ki tehtal milijon ton, sestoji iz 92% železa in 8% niklja. Za obe kovini bi dobili 20 milijonov din. V Afriki pridno iščejo padle meteorje in jih skušajo izrabiti; jih je namreč laže spraviti na dan kot v Ameriki.

»Na vsake tri kilometre en liter špirita, to mi je pa predraga vožnja. Si bom moral kako bolj ceno vozilo nabaviti«

Kdo bi rad živel 200 let?

Bolj kot kdaj prej je v sedanjih časih nerazumljiva želja, da bi se človeško življenje moglo še podaljšati. Navzlic temu se zmeraj doboš ljudi, ki pravijo, da so našli »kamen modrosti«. Eden od poslednjih te »brance« je angleški doktor Berge, ki je o tej zadevi nedavno predaval londonskim časnikařem in je koj pokazal tudi zgled kot potrditelj svojih naukov. Doktor Berge trdi, da ne živimo naravno, in predvsem, da se prehitro razvijamo; krivdo pa nosi naša prehrana. Njegova pot, ki vodi prav za prav na mlečno cesto, se odlikuje z zmernostjo. Jedli naj bi le orehe, mleko, sadje in kruh. Pravi, da je to povsem zadosti za naraven, počasen razvoj človeka. Vse drugo, pa da je slabo. Njegov sin — kot zgled njegovih poskusov — je videti komaj starejši ko 18 mesecev in vendar ima že 4 leta. Ko mu bo 30 let, pravi dr. Berge, bo šele toliko razvil, kot smo mi že pri 20. letih, in ko se pri nas s 50. letom pokaže že sestolet navzdol, ne bo njegov sin dospel niti do viška razvoja. Ker pa je tudi smrt biološki dogodek in zavisi od kakovosti naših celic, zato upa učeni oče, da bo njegov sin doživel najmanj dve sto let.

Le to je škoda, da je ozračje polno bakterij, ki povzročajo, da se skisa vsakršno mleko in tudi mleko učenjakega razumarstva! Tudi na to pozablja učeni oče, da ni važno, ali dolgo živiš, marveč da živiš boljše, to se pravi, bolj mirno in zadovoljno. Ta zadeva je bolj trd in bolj grenak oreh, kakor so pa tisti sladki orehi, ki jih dr. Berge daje svojemu sinu. In vprav ob tem orehu se ugonabljam.

Dajte nam vode!

Klic Struške, Dobrepolske in Ponikavske doline po vodovodu

Dobrepolje, 14. septembra.

Upravičeno se naši sosedje iz Suhe Krajine vesele novega prepotrebne vodovoda, medtem ko prebivalci Struške, Dobrepolske in Ponikavske doline z žalostjo v srcu spremljajo to važno in koristno delo.

Že skoraj 40 let so tudi nam obetali vodovod, ki ni nič manj potreben in nujen kot v Suli Krajini. Za naš vodovod si je več let zelo mnogo prizadeval že bivši deželni in državni poslanec ter tukajšnji rojak pokojni g. Fran Jaklič. Dosegel je že v bivšem dunajskem parlamentu, da prispeva k gradnji tega vodovoda po tretjino država, dežela in pa tukajšnje prebivalstvo. Vodo za ta vodovod bi dajali trije večji izviri pri Robu v občini Velike Lašče. Vsi načrti so že bili narejeni in tudi denar je bil na razpolago, vendar se je zaveza nekoliko zavlekla. V tem času je izbruhnila svetovna vojna, ki je izpeljala tega velikega načrta preprečila in onemogočila.

Tudi po vojni se je že o našem vodovodu mnogo razpravljalo in so mu oblasti same priznale potrebo in nujnost. Zlasti bivši občinski odbor v Ljubljani se je zavzel za to našo zadevo in skoraj gotovo je, da bi že danes imeli zgrajen vodovod, ako bi ne bile oblastne samouprave ukinjene in razpuščene.

Čas je bežal in naše siromašno ljudstvo je moralo dalje trpeti ob pomanjkanju zdrave pitne vode. Vedno bolj in bolj se je kazala potreba po vodovodu. Pri nas je izrazil kraki svet in tu ne teče noben potok ali reka in ni nikjer pravega studenca oziroma izvirka, koder bi dobili potrebno zdravo vodo.

Ako je pri nas le nekaj dni malo bolj toplo, že usahnejo se oni redki vodnjaki in se izprazni. Še tiste kapnice, kolikor jih je. Vodo za kuho in živino je pač treba voziti po več km, da celo ur daleč iz Krke ali ponikalnice Rašice, ki ob malo večji vročini tudi usahne. Koliko je to truda in muke za našega obubožanega kmeta ter trpljenja za živino in kakšna je to izguba in škoda na času, je vsem več kot jasno.

Ob večjem deževju je pa zopet toliko vode, da nam vse poplavi in nam onemesti redke vodnjake in kapnice. Gotovo je še vsem v spominu katastrofalna poplava leta 1933. v Struški. Sicer je pa vohče pri nas vsa voda zelo nehijska in umazana. Ponekod so kapnice

blizu greznic, kamor pronicajo gnojnice in vodo okužuje. Niso redki primeri, da se pojavijo pri nas zaradi nezdruge pitne vode razne kužne bolezni, kakor tifus, griza itd., ki so že zahtevale več smrtnih primerov. Za postajo v Dobrepoljeh morajo voziti po železnici vodo iz daljnih krajev v vagonih cisternah, ker so strokovnjaki ugotovili, da tamošnja voda sploh ni užitna.

Za naš vodovod Rob-Dobrepolje-Struge so ponovno izdelali in popravljali stare načrte, ki čakajo pri državnem higijenskem zavodu v Ljubljani.

Prav tako je tudi sestavljen preročun, ki je eden najnizjih za tako veliko javno delo v Sloveniji.

Naš vodovod bi se lahko priključil blizu Zvirca na vodovod iz Suhe Krajine, kar bi bilo neprecenljive važnosti, zlasti v vojnem času. Ta vodovod bi ne bil potreben samo iz zdravstvenih in vojaških ozirov, temveč ogromnega pomena bi bil tudi za naše gospodarstvo. Saj bi več tisoč ljudi dobilo zdravo pitno vodo — dvignila bi se asanacija vasi, živina bi toliko ne trpela, poleg tega bi se pa v naših krajih naselila in gradila razna industrijska podjetja, ki se nas sedaj previdno izogibajo, ker ni potrebne vode.

Splošno je znano, da so naše doline gospodarsko skoraj uničene, ker nam poljske pridele domala vsako leto uniči ali povodenj ali toča ali pa slaba letina. Drugih virov dohodkov pa v naših dolinah ni. Z gradnjo vodovoda bi tudi naše ubožno ljudstvo našlo zaposlitev in nekaj zaslužka in bi se omilila brezposelnost, ki vlada v naših krajih.

Zdravstvena zadruga v Ponikvah pod predsedstvom svetnika Mrkuna je že pred časom sklicala veliko gospodarsko zborovanje glede neodložljive gradnje našega vodovoda. Tudi bivši narodni poslanec Karel Škulj in naš župan g. Strnad se resno trudita, da bi se izvedlo to za naš kraj velevažno delo.

Prepričani smo, da se bodo vsi merodajni činitelji zavzeli in dosegli od oblasti, da se nakažejo potrebni krediti in se najkasneje spomlad prične z gradnjo našega vodovoda. S tem bo pomagano našim revnim in pozabljenim dolinom in njihovim obubožnim prebivalcem. Tudi mi smo del Suhe Krajine. Edini smo in složni, zato kličemo: »Dajte nam vode!«

Nova šola pri Sv. Križu nad Savo

V nedeljo 11. t. m. je bila slovesno blagoslovljena naša krasna nova šola. Stoji v neposredni bližini domače mišne cerkvice. Na severni strani jo diča slika škofa Slomška in tukajšnjega slavnega rojaka Jurija barona Vege. Na tem sončnem, prijaznem griču (586 m) se je ob krasnem vremenu zbrala obilna množica ljubiteljev šole od blizu in daleč. Ob 10 je bral sv. mašo pred cerkvijo bivši dekan moravske dekanije g. Janko Cegnar in je v svojem lepem cerkvenem govoru posebno poudarjal, da bo v tem školskem domu tudi sveta Cerkev izvrševala svojo učeniško-katehetskoto službo v upanju, da jo bodo dobri krščanski učitelji v zveštem in vzajemnem sodelovanju s starši vneto podpirali v uresničevanju njenih svetih načel.

Po blagoslovitvi šole je s balkona spregovoril uvodne besede predsednik krajevnega pripravljalnega odbora g. Vinko Povirek, ki je dal besedo okrajnemu školskemu nadzorniku g. Erjavcu. Ta je v enournem razpravljanju govoril o prepotrebni izbrazbi kmetov za njegov napredek, predvsem stanovski in po njem gospodarski. Sledili so kratki pozdravi gg. županov: dolškega g. Zajca, kresniškega g. Kokalja in moravskega g. Lavriča, dalje pozdrav Barbke Vodnikove, predsednice dekliškega krožka, zastopnika ljubljanskega fantovskega odseka g. Gradnika, gđ. Ivanke Cegnarjeve v imenu »Slomškove družbe« in poročilo školskega upravitelja Kolče. Daljši govor je imel tudi bivši tukajšnji priljubljeni prvi učitelj g. K. Igljč, zdaj upok. školski upravitelj v Dolskem, ki je hodi od Sv. Trojice 6 km daleč 30 let k nam na prejšnjo ekskurendno šolo dvakrat na teden počivati našo mladino, ki ga je vžljubila in ga še danes ljubi in spoštuje. Prvi del njegovega zanimivega govora je bil poln humorja in veselih dogodivščin iz njegovega tukajšnjega učiteljevanja gori v etari šoli. Drugi del govora pa resen opomin šoli, da je njena glavna naloga srčna izobrazba mladine in uvrščanje njene volje. Velel je Križevcem, naj z zlato tinto in zlatim peresom zapišejo v kroniko svoje domače cerkve in šole ime svojega velikega dobrotnika, domačega dušnega pastirja g. Antona Komlanca, zgraditelja tukajšnje šole in pokopališča in preporeditelja Sv. Križa v duhovnem oziru. K sklepu oficelnega dela proslave sta se poslovali se predsednik Povirek s svojo, za taslovesni dan zloženo pesmijo, in g. Komlanec s svojo prisrčno zahvalo vsem.

Pri večernicah so v domači cerkvi obilni udeleženci lepo prepevali tako zvane semenike li, tanjije, po službi božji pa je na veselišnem pro-

storu pred novo šolo domači salonski orkester z glasbenimi točkami zabaval ljudstvo. Mnogobrojni člani fantovskih odsekov in članice dekliških krožkov v krojih z Dola, Ljubljane in Morav se s svojo udeležbo tu tudi kot peval mnogo pripomogli k tako lepi in uspešni prireditvi.

Nova šola na Velikem Cirkniku

Dolgoletni napor Cirenčanov po samostojni šoli, do katere so imeli njihovi otroci po samotni poldrugo uro daleč v št. Rupert, so bili te dni končani. Nova šola, za katero je odstopil prostore posestnik Franc Obaha, je bila v ponedeljek slovesno blagoslovljena in izročena namenu.

Že v nedeljo je vladalo na Cirkniku slavnostno razpoloženje. Dekleta in otroci so pletli vence, fantje in moške pa so postavljali mlaje in slavaloke, vmes pa ves čas streljali z moznarji. Prav posebno pa sta bili okrašeni šola in cerkev z venci in zastavami. Že s tem je ljudstvo pokazalo globok smisel, da morata biti cerkev in šola isto in po isti poti korakati, če hoče šola doseči svoj namen. Sv. maše, ki jo je daroval šentruperski kaplan gosp. Anton Bergant, in slovesne blagoslovitve šole, katero je blagoslovil šentruperski župnik Peter Flajnik, ki je imel zelo krasen cerkveni govor, se je udeležila vsa cirenška šolska mladina po številu 61, s svojo novo gospodično učiteljico Rafaelo Mihevc in celokupnim učiteljskim zborom iz št. Ruperta na čelu s školskim upraviteljem g. Brezovarjem, ki je tudi s prišernim nagovorom pozdravil vse prisotne in orisal boje Cirenčanov za šolo, za katero so se že desetletja zastojali. Priborili pa so jo pod sedanjim ljudskim banom g. dr. Natlačenom. Nadalje je bila navzoča skupina katoliških akademikov iz št. Ruperta, zastopnik okr. JRZ tajnik Gospodarič Ferdo in množica ljudstva. Župana, ki je bil službeno odsoten, je zastopal g. Knez Franc, član obč. uprave iz Vel. Cirknika, ki je vse navzoče goste povabil v Obahovo hišo, kjer je bila pripravljena malica, iz katere se je razvila prav prisrčna domača zabava.

Ker je bilo v nedeljskem »Slovencu« pomotoma izpuščenih nekaj imen tvojcev, ki imajo nemalo zaslug za šolo, jih danes navedemo: Prva zahvala gre banu g. dr. Marku Natlačenom in njegovemu tajniku g. dr. Kovarču, ki je dal Cirenčanom vsa navodila, nadalje agilnemu Adolfu Nahtigalu, ki je poleg raznih intervencij tudi denarno mnogo žrtvoval, Francu Obahu, ki je dal na razpolago svojo hišo, in končno vsem Cirenčanom, ki so svojo borbo tako vztrajno vodili. Vsak pa, kdor je videl ta dan Cirenčane, kakšno veselje je navdajalo njihova lica, mora tega biti vesel in s ponosom ugotoviti, da je smisel za ljudsko pravo tako globoko zasidran med Slovenci.

Novice iz Argentine

Buenos Aires, 7. sept.

Za kraljev rojstni dan. V nedeljo, dne 4. septembra je naša kolonija v Buenos Airesu na slovesen način praznovala 15 rojstni dan našela kralja Petra II. Ob 10. uri je bila sv. maša v cerkvi Santissimo Sacramento za rimokatoličane, katero je opravil č. g. Kastelic in pri kateri je imel priložnost govor v španskem jeziku č. g. Janez Hladnik. Med sv. mašo je pel, in sicer prav izvrstno zbor, ki je sestavljen iz samih rihemberških rojakov. Tej sv. maši so prisostvovali zraven našega g. ministra dr. I. Cankarja z soprogo in vsem uradnim poštinstva tudi češki, bolgarski in poljski ministri, ter polna cerkev naših državljanov vseh treh narodnosti.

Ob enajstih pa je bila v ruski cerkvi enaka sv. maša za pravoslavne državljane, katere pa so se udeležili vsi gori omenjeni dostojanstveniki in skoraj vse ostalo občinstvo. Šolski otroci, kateri so bili pri prvi sv. maši, so imeli popoldan v Villa Devoto veselico, na kateri je A. Trček deklariral »Našemu kralju«, kar je občinstvo z dolgim aplavzom potrdilo.

Sreča se je nasmejala našemu rojaku. Leonard Cotič, ki je doma iz Bilj pri Gorci, je prišel pred desetimi leti prvič v Argentino. Kakor vsi naši rojaki, je tudi on kupoval loterijske srečke. Tu namreč igra Državna loterija vsak teden, pri ka-

terj je glavni dobiček 100.000 pesov, srečka pa, katere je razdeljena na 10 delov, stane 24 do 25 pesov. Zraven pa so pokrajinske loterije, tako da lahko igraš vsak dan. Cotiču se je sreča nasmejala pred petimi leti, ko je zadel na svoji desetinki glavni dobiček, torej 10.000 pesov. Takoj po tem srečnem slučaju se je odpravil domov, od koder se je vrnil nazaj z vso družino (ženo in otroki). Spet je začel staviti. In glej, ni bilo zaastonj, kajti na zadnjo loterijo je spet zadel 10.000 pesov (okrog 120.000 dinarjev). Tako je mož napravil Ameriko, pravijo njegovi prijatelji, kateri tudi igrajo, pa se jim sreča še ni nasmejala.

Za praznovanje 20-letnice obstoja Jugoslavije se pripravljajo vsa društva širum Argentine. Posebna slavnost pa bo v Buenos Airesu, ker se je sporazumelo 12 društev, da skupno proslavijo največji praznik. Posrečilo se je za ta skupni nastop dobiti tudi Sokola v Buenos Airesu I., kateri si je štel ta praznik za svoj monopol.

Gobavei v Argentini. Argentinski higijenski urad je ugotovil, da je na celem ozemlju Argentine 3537 gobavcev, od katerih so zdravi, oziroma so na takih krajih, da se bolezen ne more širiti, le 1000, dočim so ostali pomešani med zdravimi, kar je velika nevarnost. Zato je vlada odločila, da napravi na otoku potrebne bolnišnice, kamor bodo spravili vse te nesrečnike.

Šolstvo in volonterstvo

Absolvirani gojenci in gojenke učiteljskih šol, ki dolgo časa niso bili nameščeni, se večkrat izražajo željo, da bi imeli v domačem kraju in na domači šoli vsaj brezplačno poučevati nekaj ur; želijo so, da bi ostali v živem stiku s šolo in z mladino.

Taki želji je gotovo ugodil § 69a zakona o srednjih šolah, ki govori o suplentih-volonterjih. Tudi nenaimeščeni absolvirani akademiki bi zela

— Po pogosti nosečnosti morejo žene z dnevnim redno uporabo pol kozarca naravnega »Franz-Josefove« grenke vode, zavžite na tešče, z lahkoto doseči izpraznenje črev in urejeno delovanje želodca. »Franz-Josefova« voda je davno preizkušena, najtopleje priporočana in se dobiva povsod.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

radi prišli v neposredni stik s šolsko mladino in s šolekim delom. Zgodilo bi se pa, da bi mogli uživati to dobro stran našega zakona le tisti absolvirani akademiki, ki stanujejo v mestih, kjer so srednje šole. Ker ne bodo plačani ali pa bo njihov honorar za nekaj ur zelo pičel, zato bodo pač navezani na pomoč svojih staršev. Absolvirani akademiki, ki pa niso doma iz mest, ne bodo mogli postati v taki meri deležni te ugodnosti, čeprav bi jo še tako želeli.

Suplent-volonter se v mnogočem razlikuje od volonterjev v drugih strokah. Na srednji šoli dobi tak volonter v posameznih razredih svoje predmete in izvršuje s polno odgovornostjo takoj prve ure iste dolžnosti kot njegovi starejši in nameščeni tovariši na srednjih šolah. Na srednji šoli praktično ni nikakršnega začetnega uvajanja, niti kakega strokovnega nadziranja, ki bi utegnile do neke mere zmanjšati silo odgovornosti za izvrševanje dela. Suplent-volonter bi se moral torej s polno odgovornostjo takoj vreči v sredo najintenzivnejšega osebnega dela in bi se v njej ne razlikoval od nameščenih profesorjev. Zato bi gotovo čutil krivico, ker bi ne bil deležen tudi enakih pravic, ki bi mu omogočile samostojno socialno in gospodarsko življenje.

Ob razpravljanju o suplentih-volonterjih pa bo treba upoštevati še nekatere stvari, čeprav so že splošno znane. Suplent-volonter je še mnogo bolj kot absolvirani učiteljskišnik v letih, ko bi se rad osebno in gospodarsko osamosvojil in ko bi hotel misliti ali na ustanovitev lastne družine ali pa bi hotel povračevati svojim staršem dobro za dobro.

Zato ga gotovo zelo boli, da je še vedno odvisen od ljubezni, dobrohotnosti in uvidenosti svojih najbližjih. Druga, še mnogo važnejša stvar pa je s tem v notranji povezanosti. Suplent-volonter v mestu nikakor ne bo mogel svojemu stanu primerne živeti in se oblačiti, čeprav bi imel podporo od lastnega doma, ali pa največje število honoriranih ur. Zato se bo nujno začel ozirati po stranskem zaslužku. Tega bo seveda iskal izven šole. Ker pa ga bodo taka plačana opravila živela, zato se mu bodo iz povsem življenjskih in gospodarsko-socialnih razlogov zdelo mnogo važnejša in prvotnejša kot neplačano ali pa malo honorirano šolsko delo. Šolsko delo, za katero se je čutil suplent-volonter notranje poklicanega, bo po sili razmer potisnjeno na drugo mesto. Poklic pa bo dobil priokus nečesa grenkega in skoraj smešnega. Najhuje pri vsem tem pa bi utegnile biti to, da bi mladi profesor že takoj v začetku svojega etanovskega dela začutil izvenšolsko dela kot važnejše in da bi obratni svoj čudni odnos do šolskega dela tudi še takrat, ko bi bil srečno nastavljen in za svoje delo honoriran. Utegnilo bi se zgoditi, da bi postalo in ostalo šolsko leto le potrebno zlo, šolske ure bi bile nujno breme, v profesorju bi se zrušil ideal »učitelja« in mesto njega bi stopil tip »pridobitnega človeka«.

Dr. Gogala Stanko.

Konči Ahačič:

Bumček in Bunkica

Tudi novi hrani se je kmalu privadil — le pravilno uporabljati namizno orodje, to mu je bila najtežja uganka. Sicer je pa Biks-mati tudi Vladka in Metko vedno kregala, da držita vilice in nožke prestrmo in da preglasno srebata iz žlice. Čemu bi se torej Bumček trudil, ko še Biks večinoma napačno jedo: »Glasno, tiho — vseeno je. Glavno je, da doli gre«, si je mislil Bumček in se proti vsem predpisom lepega vedenja obližnil okrog ust.

Tudi prati se je naučil in pomagati v kuhinji, po svoje seveda, vendar tako, da je bil malima Biksoma kmalu pravi bratec. Pri plesu in pri plezanju pa je vse daleč posekal. Zato so ga vsi Biks občudovali, mu dajali slaščice, ga božali in ga tako ljubili, da bi bil skoraj pozabil na svoj dom v veliki skali, tam za goro pri očku in mami, da niso kule izza strehe smreke in mu vedno znova ranile kosmatega srčka s svojim iglastim pošepetavanjem.

Konec III. poglavja.

Sport

Čustveni in športni alpinizem

Priobčujemo članek znanega švicarskega politika dr. R. Schöpferja. Zanimivo je, kako je ta siloviti švicarski alpinist pogodil naziranja in stremjenja moderne alpinistične mladine. Zdi se, da skoraj ni mogoče dobiti stvari, ki bi kazala za mlajši rod toliko razumevanja, kot ga kaže dr. Schöpferjev »Bergweh und Nordwinde«; publiciral ga je časopis »Der Sport«, ki izhaja v Zürichu, v Švici.

»Dva občutka sta se mi v vsem mojem alpskem življenju vselej vsiljevala, dve dejstvi, po katerih se naša alpinska dejavnost loči od vseh ostalih športnih pojavov:

Prvič moramo ugotoviti dejstvo, da je ostal po slednji, še tako težavni gorski turi v nas le čudoviti občutek najlepšega spomina in da je bilo vse naporno, vse neprijetno, pozabljeno. Roko na srce, gorniki, ali se ni vsak od vas že pridušal, ko se je ob dveh jutraj, še napol omotičen od spanja moral posloviti od toplega zatijaja v koči ter se odpraviti ven v mrz in vihar, ob času, ko so normalni ljudje še sladko spali? In ali nismo robantili, ko smo se po nezanimivi strmi vesini pehali vkeber ter se opotekali preko dolgočasne morene (sledeniške groblje)? Ko pa so prvi sončni žarki pozlatili zobate grebene in posedli po stenskih bastijah, ob času, ko je dolina še bila pogreznjena v hladne sence — in je joklo žvenketaje hrestnilo v gladki led ter so prsti posegli po prvih oprimkih, — tedaj je skopnel spomin na dolgočasno moreno, na slabo prečuto noč v koči — in nepopisen občutek radosti se je nenadoma dvignil v duši, tako da je ob koncu ostala v njej samo še lepota čudovite gorske poezije.

In še neka druga razlika loči alpinizem od sleherne druge dejavnosti. V človeškem življenju ni nobene višje in nobene močnejše šole prijateljstva, kot je navezanost na isti vrvi. Neločljivo, na srečo in nesrečo, na uspeh in na pogin ostaneš navezan z drugim, pa naj pride kar hoče, nastavljeni kamen, varljiva premrza, nevarna opast in kloža, na katero nisi pazil. V slednjem položaju ve alpinist, kaj je njegova sveta, zanesljiva, nedvomna dolžnost nasproti tovarišu, ki je v njim na isti vrvi ve, da mu mora pomagati v sili, ve za to dolžnost, ki je v pravem življenju med ljudmi zakonito in postavno sploh ni, dolžnost, ki jo pozna samo čudovita romantika alpinizma. V alpinistiki so trenutki, kjer mora kljub zapadnemu kamenju, kljub viharju in nevarnosti tovariš priskočiti prijatelju na pomoč z vsem, kar le zmore; vztrajati mora in se ne zmeniti za slavo ter priznanje, vztrajati mora in čakati, dokler ga od dolžnosti morda nazadnje ne odveže smrt.

Imenujte mi, prijatelji, kak drug šport, v katerem se ne sme človek niti za hip omajati v nesebični zvestobi! Ne boste mi utegnili navesti nobene dejavnosti in človeškem življenju, ki bi utegnila pokazati v razločni luči to posebnost.

Ali se ob tehtnem premisleku utegnejo obdržati odklonilne sodbe, ki so jih nekateri izrekli ob težkih nesrečah glede na pustolovščine v severnih stenah? Vprašati moram:

Prijatelji, premislite tole: Kdor je kdaj preživel noč v klubski koči in zamisljeno upiral pogled svojih duhovnih oči v nočno dolino,

kdor je kdaj v mesečini odrinil na velik vzpon in ga je v visoki pokrajini ledu in snega obilila vataja-joča sončna luč,

kdor je kdaj iz bližine prisluškoval nerazgnetljive življenju v lednih gnotah ledenikov, ali kdor je kdaj doživel nočno nevihto in občutil njeno grozotno romantiko,

ta ne more več pozabiti velegorja z njegovimi silovitimi dojnji in nikdar več ne bo v njem ugasnilo domotožje po njem; da ne omenjamo dojma, ki ga na čutečega človeka napravi lep razgled z vrha.

V resnici tedaj obstoji resnična ljubezen do gora, posebne vrste domotožje po gorah; to domotožje po gorah obstoji; sam sem ga bil spoznal in zato s prepričanjem govorim o boli, o bolečini, o bolezi duše, ki ni nič manj boleča kot kakršnokoli domotožje ali ljubezenska bol. Tako preмага in prevzame človeka poetični čar gora.

Toda severne stene? V omejitvi se šele razodene mojster, bo ta ali oni pomislil. Brez dvoma, strinjam se. Toda treba je pomisliti, da je bilo prav športno izvajanje alpinizma tisto, ki je približalo širokemu občinstvu lepoto gorskega sveta. Če bi se bili pionirji alpinizma ustavili pred težavnimi plezalnimi problemi, bi bila turizma zaostala v svojem razvoju.

Pred 40 ali 50 leti, ko sem jaz hodil v gore, so bili vzponi na Gspaltenhorn, na Eiger in na Jungfrau po Rottalu pomembno dejanje, ki so ga bili sposobni izvesti le najposobnejši. Turistično vrednotenje takih visokih vrhov se je pod vplivom mnogo večjih, pomembnejših dejanj stalno zmanjševalo. Prav zato, ker so gore, ki so prej veljale za prvorazredne, končno postale gore za vsakogar in za vse, je postal alpinizem popularen, in ta pojav mora pozdraviti vsakdo, ki priznava, da je veselje nad lepoto alpskega sveta tako po svoji moralni kakor tudi estetski plati kulturno pobornik velikega pomena. Zato sem preteklo poletje, ko sem sestopal z Balmberga, z veseljem občudoval in razumel neke mlade plezalec, ki so plezali po grebenih in po stenah Balmfluha in pri tem počeli stvari in kazali sposobnosti, o katerih smo za smojih mladih let mislili, da so povsem nemogoče.

Zato tudi nimam strasti za plezanje po severnih stenah naših gor za izrodek — seveda velja to za dobro izvežbane, izkušene in previdne gornike. Brez dvoma so take plezarije več vredne kakor pomehkuženost in razneženost ali kakšne galantne »pastirske urice« ali pa morda celo kot moralna razrahljanost in ohlapnost. Obžalovati moramo, če take gorske ture zahtevajo svoje žrtve; priznati pa moramo, da imajo tudi drzne plezarije v kulturnem življenju svojo upravičenost.

Tako dr. Schöpfer, eden med seniorji švicarske alpinistike, ki je bil od leta 1903. do 1907. sam tudi predsednik Švicarskega alpinskega kluba.

V nedeljo bo zagrebška nogometna reprezentanca igrala kar na treh frontah. Medmestno tekmo z Budimpešto bo igralo tole moštvo: Glaser, Hügl, Brozović, Cimermančič, Pajević, Končević, Medarić, Lešnik, Wölfl, Ankolčević in Kotevč. Druga zagrebška garnitura bo sestavljena takole: Zmara, Golac, Konstantinović, Duh, Bokšić, Ajbl, Bondora, Kacjan, Hirt, Dimer in Brubek. V Karlovcu pa bo gostovala tretja zagrebška garnitura: Urh, Belošević, Cesarec, Vucković, Gajer, Jutt, Beda, Novak, Horvat, Jazbec, Žalant. Kakor vidimo, Zagrebčini niso v zadregi, kadar je treba sestaviti dobre reprezentance; kar tri odlična moštva so postavili za nedeljske tekme. Vsa tri moštva so tako dobra, da bodo prav lahko opravila s svojimi nasprotniki na zelenem polju.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinjska vrstica po 3 din. — Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Brivskega pomočnika
dobrega delavca, sprejme
Znidarič Jožef, briv, in
časalni salon, Golnik 2.

Razno

Revna mati
prosi za star otroški vo-
ziček. — Sporočila upravi
»Slovenca« pod št. 14646.

Posvetstva

VEČ STAVBNIH PARCEL
v bližini kolodvora v Št.
Vidu — se pod ugodnimi
pogoji proda. — Poizve se:
Vižmarje 59.

Denar

BANČNO-KOM. ZAVOD
Maribor, Aleksandrova 40
kupi takoj in plača
najbolje

HRANILNE KNJIZICE
bank in hranilnic
VREDNOSTNE PAPIRJE
3% obveznice, bone in
srečke, delnice itd.
VALUTE VSEH DRŽAV
PRODAJA SREČK
državne razr. loterije

Prodamo

»Kappela« pisalni stroji
pričajo o odličnih izdel-
kih nemških tovarn. —
Pisalni stroji za pisarno
in potovanje. Najmoder-
neška oprema!
KLEINDIENST & POSCH
Maribor, Aleksandrova 44

Pouk

Klavir, francosčino
nemščino, redno privatno
poučuje Aneta Potočnik,
strok. dipl., Tržaška ce-
sta 1/L. (u)

BOTOT
skoro 200 let stara in preizkušena
svetovna znamka
NJEGOVI SEDANJI IZDELKI: Voda za usta
Milo za zobe
Pasta za zobe v tubah:
rožnatih — se ne peni
belih — se peni
Novost št. 407
Okusno, peneče se sredstvo
za čiščenje zob

Vzajemna posojilnica

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7

nudi za vse vloge popolno varnost in obrestuje nove
vloge po 4% do 5% po dogovoru.

Nove vloge in stare vloge izpod 5.000 Din se na za-
htevo vsak čas v celoti izplačajo.

Nedvignjene stare vloge izpod 5.000 Din se bodo
smatrale s 1. majem 1938 za nove vloge.

Vzajemna posojilnica daje kratkoročna posojila.

MESTNA OBČINA V PTUJU naznanja žalostno vest, da
je nenadoma umrl zaradi težke prometne nezgode gospod

FRANJO ŠIREC

član mestnega sveta ptujskega

Agilnemu sodelavcu v mestnem svetu bodi ohranjen
trajen spomin!

Pogreb bo v petek, dne 16. septembra ob petih popoldne
na mestno pokopališče v Ptuj.
Ptuj, dne 15. septembra 1938.

Predsednik mestne občine: dr. Remec Alojzij

Tužnega srca sporočamo, da nam je
umrla naša draga mati, oziroma stara
mati in tašča, gospa

Katarina Dolničar

v starosti 80 let. Pogreb drage pokoj-
nice bo v soboto, dne 17. septembra
ob pol 3 popoldne iz Most, Zaloška
cesta 88, na pokopališče k Sv. Križu.
Ljubljana, 15. septembra 1938.

Rodbina I. Dolničarjeva.

Zla usoda nam je nenadoma iztrgala iz naše sredine
našega srčno ljubljenega soproga, predobrega ateka, sina,
brata, svaka, strica in bratranca, gospoda

FRANJA ŠIREC

mehanika in posestnika

Pogreb predragega pokojnika bo v petek, 16. septembra
ob petih popoldne izpred hiše žalosti, Nova cesta, na
mestno pokopališče v Ptuj.
Maša zadušnica se bo brala v soboto ob 7 zjutraj v
minoritski cerkvi.

Ptuj, dne 15. septembra 1938.

Marica Širec, soproga; Marica, hčerka
in vse ostalo sorodstvo.

Med kitajskimi teroristi

Wilson je prišel k nam.
»Prepozno,« je dejal preprosto.
»Priatelj je stisnil pesti.
»Saj so bili vsi izhodi zastraženi, ali ne,
Arnould?«
»Da, Naročil sem, naj postavijo ljudi na
breg tega potoka. Hiša je bila obkoljena s pra-
vo mrežo...«
»Torej,« je renčal Leclerc, »so ptički ušli,
preden ste postavili past. In to dokazuje, da
se Tchengu ni dal voditi do konca od vaše ko-
medije. Po vašem odhodu je najbrž kaj slutil.
Opazil je, da je ena izmed vreč prebrskana in
razumel je...«
Nastala je tišina. Nikdo ni izgovoril Frado-
novega imena, čeprav so bile vse misli osredoto-
čene na usodo izginulega.
Kakor bi govoril sam sebi, je Arnould zam-
rmral:
»Odkupnina... Vse, kar imam, bom dal
za njo...«
Leclerc in Wilson sta se nekaj korakov
oddaljila in se tiho pogovarjala.
Tovariš se je kmalu povrnil in prijel Ar-
noulda za ramo.
»Se enkrat boste z desetimi možmi prebr-
skali hišo tako, da boste prevrtili stene, pre-
graje in parkete.«
Pomignil je nekemu agentu, načelkar na
eno stran v beležnici pet ali šest črt in mu
jo dal:
»Nesite to na ravnateljstvo. Takoj morajo
dobiti povelje proti Tchengu in njegov popis
naj se pošlje vsem stražam istočasno kot nje-
gova fotografija.«
»Ali bo podvzela angleška policija iste
ukrepe?« sem se vznemiril.
Leclerc mi je pokazal Wilsona, ki se je po-
govarjal z dvema podrejenima

»Seveda. In alarmirala bo tudi kitajsko
policijo.«
»Poklical je šest uniformiranih policajev.
»Pojdite za menoj, zasedli bomo dvorišče
in kolarnico.«
Za hip sem se obotavljal: ali naj grem za
Arnouldom ali za načelnikom? Končno sem do-
hitel Leclerca.
Možje so brezobzirno premetavali vse, kar
bi moglo služiti za skrivališče in od črvov raz-
jedena miza se je v trušče zdrobila v prah.
Tako so dospeli do kolarnice in na stečaj odprli
vrata.
Notri je bilo vsega, in ker je bila tema,
se je ralivala svetloba žepnih svetilk v vse
skrivne kotičke, katerih edini prebivalci so bili
pajki, ki so predli po zabojih brez pokrovov.
Zaboje so enega za drugim pograbili in
pometali na dvorišče. Bili so prazni, le tu in
tam je bila slama, kar je pričalo, da je bilo
prej v njih nekaj zavito.
»K vrečam sedaj,« je ukazal Leclerc. »Iz-
tresite jih na tla!«
Bilo jih je okrog dvajset; na steno so bile
prisonjene. Dva policaja sta zgrabila prvo in
jo zagnala. Iztrčala sta nekaj kilogramov sta-
rega kruha, a potem je privrel iz nje cel plaz
revolverjev velikega kalibra.
Agenti sta začela odstranjevati skorje od
orožja, medtem pa so njuni tovariši stresali
drugo vrečo, potem tretjo, četrto...
In nenadoma je nastal grozen prizor, prizor,
ki se ne bo nikdar izbrisal iz mojega spomina...
Dva policaja sta pravkar dvignila peto vre-
čo in jo z enim zamahom iztrčala kakor prej-
šnje... Groza! Na tla je padlo nekaj skorij,
a sledilo ni orožje... Ne... Bilo je neko tesno
zvezano truplo...
Fraddonovo truplo!
Krik se nam je zadušil v grlu. Leclerc in
Wilson sta pridrvela.
Priatelj je zopet nazaj položil glavo svo-

jega nesrečnega sodelavca, ki jo je bil dvignil
z obema rokama.
»Mrtev je!« je dejal kratko.
Ko je minil prvi trenutek osuplosti, so po-
licaji prerezali vezi, ki so obdajale truplo. Lec-
lerc se je v okrvavljenimi rokami dvignil.
»Sunek z nožem med pleča. Hipno je moral
umreti.«
Trepetajoča svetloba je napravila ta prizor
še strašnejši.
»Odnosite ga,« je zapovedal Leclerc s sla-
botnim glasom.
Leclercu se je poznalo, da se trudi dobiti
svojo prejšnjo moč, ki jo je tako omajal ta
prizor; s stisnjenimi pestmi je ukazal:
»Nadaljujte preiskavo.«
Agenti so izpraznevali vreče dalje, a imel
sem vtis, da so prijateljeve misli neke drugje.
Naglo se je obrnil proti Wilsonu in vprašal:
»Ali se spominjate slučajja s stražnikom
Duvalom pri nas, pri vas pa slučajev s straž-
nikom Hardingom in Moorom?«
»Da. Razbojniki so jih razkrinkali in od-
vedli. Plačati smo morali veliko odkupnino za
njihovo osvoboditev...«
»Dobro. Toda če imamo torej opraviti z
razbojniki, zakaj niso tudi ti prizanesli Frado-
nu, za katerega bi lahko iztrjali lepe denarce?«
»Res čudno?«
Leclercov glas je postajal tišji, kakor da
ne bi rad videl, da bi ga slišali vsi možje.
»Le ena vrsta razbojnikov je, ki ne mara
denarja in ki izvršuje svoje pobebe ne iz so-
vrštva. To so nesrečni Gongovci.«
»Anglež se je stresel.«
»Ohi! Torej mislite...«
Oba načelnika sta se tiho spogledala. Nato
je Wilson razdražen dejal:
»V takih okoliščinah imamo morda v rokah
en člen te verige?«
Ne da bi odgovoril, je Leclerc v vojaškem
koraku šel čez dvorišče proti hiši.

Enajsto poglavje

Tudi jaz sem zapustil kolarnico, a žalostno
slike mrtvega pa se le nisem mogel otresti. Ču-
til sem, kako so se mi šibile noge in res nisem
bil zmožen osebno razmišljati. Edino, kar sem
mogel storiti, je bilo to, da sem zabeležil vse,
kar se je godilo okrog mene, ne da bi poskušal
dogodkom še sam kaj dostaviti.
V hiši lopovskega budista je bilo zelo ži-
vahno. Stara ropotija je ležala po tleh, kar je
dokazovalo, da agenti med preiskavo niso nič
kaj lepo ravnali s Tchenguovim blagom.
»Ali mislite, da ima poslopje kakšno skriv-
nost?« sem vprašal Arnoulda.
Mladi stražnik, naslonjen na opaž vrat, je
bil pogreznjen v svoja razmišljanja. Brez dvo-
ma je mislil na svojega nesrečnega tovariša, ki
je junško umrl v večni bitki, ki jo bojuje po-
licija proti sovražnikom človeštva. Na moje
vprašanje je privzdignil glavo.
»Skrivnosti? Hiša je imela eno in odkrili
smo jo. Ne mislim, da ima še drugo...«
Pred mojim sprašujočim pogledom je od-
govoril:
»V steni med to in sosednjo sobo je bila
skrivna sobica. Odkrili smo jo, ko smo rušili
zid.«
»Kako so prihajali vanjo?«
»Skozi okna vrata, ki jih je zakrivala ku-
hinjska omara.«
»Kaj ste našli notri?«
»Načelnik pravkar preiskuje, a bojim se,
da ne bo kaj pomembnega.«
»Pojdite, pokazal vam bom.«
Sobica, o kateri sva se pogovarjala, je bila
ozka in dolga kot kak hodnik. Očividno je bila
nalašč tako zgrajena, da ne bi s svojo širino
vzbujala pozornosti. Stene se niso bile pobe-
ljene, in opremljena je bila z eno samo mizo
in z mroglo stoli, kakor da bi bili tu sestanki
dvajsetih oseb. Ozka dohodna vrata so bila
obšita s platnom.